

WESTNIK

Letnik XVIII.

Celovec, petek, 23. avgust 1963

Štev. 34 (1109)

Mačela sožitja

V sodobnem političnem življenju je veliko govora o tako imenovani koeksistenci ali po našem — sožitju. Politika koeksistence igra tudi čedalje večjo vlogo pri reševanju mednarodnih problemov in je prav pred nedavnim sklenjenim sporazumom o prepovedi jedrskih poskusov eden izmed najvažnejših uspehov, ki je bil doslej dosežen po tej poti.

Politika koeksistence pomeni aktivno prizadevanje, da bi se vsi mednarodni problemi, ki se danes kažejo v svetu, reševali na miren način z medsebojnim sodelovanjem vseh držav in narodov ne glede na njihovo družbeno politično ureditev. Koeksistenca temelji na spoštovanju neodvisnosti, suverenosti, enakopravnosti in ozemeljske nedotakljivosti drugih držav in ne dopušča, da bi razlike v družbeni in politični ureditvi posameznih držav — pogojene z različnimi pogoji notranjega razvoja vsake izmed njih — postale vzrok mednarodnih razprtij.

To spoštovanje svobodnega in neodvisnega razvoja vsake države in naroda je v bistvu priznanje objektivnega dejstva, da so danes v svetu ideološke, politične in družbene razlike med državami in narodi, da so neizogibne in da jih ni mogoče nasilno odpraviti, ne da bi bilo usodno za vse človeštvo. Nasilno odstranjevanje protislovij v današnjem svetu — začeti z različnimi ekonomskimi in ideološkimi sistemi do protislovij med razvitimi in nerazvitimi državami — bi namreč pomenilo katastrofalno vojno, ki bi zaradi jedrskega orožja lahko v nekaj urah spremenila vso podobo sodobne civilizacije v ruševine.

Tega se zavedajo tudi odgovorni politiki po svetu, zato vedno močneje prdirajo načela koeksistence. Toda če je govora o koeksistenci, potem gre jasno le za sožitje med državami in narodi, ne pa tudi za sožitje ali koeksistenco med bloki, ker bi to pomenilo začasno prikrivanje nevarnosti pred novimi spopadi. Vojaški bloki in politika s pozicij sile so v nasprotju s popolno neodvisnostjo in s suverenostjo narodov in držav, kajti zavirajo širšo gospodarsko, kulturno in drugo sodelovanje med narodi.

Današnja stopnja razvoja proizvodnih sil, gibanje za narodno osvoboditev dovčerašnjih kolonialnih narodov, ublaževanje politične napetosti med velikimi silami ter nastajanje pogojev za končno zmago naprednih sil v svetu terjajo kar najbolj vsestranski razvoj politike aktivne in miroljubne koeksistence. Pred alternativno vojno ali mir je politika aktivne koeksistence edina dejanska miroljubna politika, ki ustreza tudi sodobnim ekonomskim potrebam svetovnega gospodarstva kot celote. Prizadevanje za gospodarsko enotnost sveta — kot eden izmed smotrov socializma — je boj za odpravljanje kapitalistično-imperialističnih oblik mednarodne delitve dela, miroljubno in aktivno sodelovanje pa naj poveže vse države sveta tako na gospodarskem, kot na kulturnem in znanstvenem področju. Vse to mora privedi do izginjanja delitve na bloke, do odstranjevanja razlik med razvitimi in nerazvitimi državami ter omogočiti hitrejši razvoj socialističnih sil in končno zmago mednarodnega delavstva.

Pojav razvoja socialistične družbe v mnogih državah po drugi svetovni vojni pomeni novo kvaliteto — danes bistveno za politiko aktivne koeksistence. Sile socialistične družbe so danes tako narasle, da lahko vplivajo na razvoj sveta kot celote, njihovo prizadevanje za obrnitev miru pa je prav boj za preprečitev prekinitev koeksistence z rušilno vojno. Vpliv socialističnih držav na razvoj mednarodnih odnosov je čutili predvsem pri uvajanju novih demokratičnih in socialističnih elementov v sodelovanje med narodi z medsebojnim upoštevanjem zakonitosti razvoja vsakega izmed njih, z izboljševanjem gospodarstva in mednarodne delitve dela, odpravljanjem ekonomskega izkoriščanja in uvajanjem organizirane pomoči premalo razvitim državam. Vse to pomeni objektivno nastajanje pogojev za razvoj takšnih mednarodnih odnosov, v katerih se bo na vseh področjih gospodarskega in kulturnega življenja — pa naj bo kapitalističnih ali socialističnih držav — pospešil notranji družbeni razvoj ter okrepile napredne in demokratične sile na svetu.

To sodelovanje med državami, na katerem temeljijo načela miroljubne koeksistence, nikakor niso pasivno usklajevanje interesov in prizadevanj držav in narodov z različnimi družbenimi in političnimi ureditvami. Nasprotno, aktivna koeksistenca ni nikakršen neutralizem, temveč je najaktivnejši boj za mir in enakopravnost v mednarodnih odnosih. Kajti na

Po podpisu sporazuma o prepovedi jedrskih poskusov:

Mednarodno ozračje se je bistveno izboljšalo in odpirajo se nove perspektive za nadaljnje popuščanje napetosti

Ceprav je od podpisa moskovskega sporazuma o delni prepovedi jedrskih poskusov minilo razmeroma malo časa, se že vidijo prvi znaki izboljšanja mednarodnega ozračja, ki odpirajo nove perspektive za nadaljnje popuščanje napetosti in za mednarodno sodelovanje. Tukaj ne mislimo le dejstva, da je sporazum doslej popisalo že okoli 70 držav, marveč je treba zlasti poudariti, da začenjajo nekoliko drugače ocenjevati odnose med Vzhodom in Zahodom tudi v tistih krogih, ki doslej niso kazali iskrene volje za sporazumevanje.

Morda je za to spremembo posebno značilna razprava o moskovskem sporazumu v amerškem senatu, kjer imajo važno besedo prav ljudje, ki so osebno zainteresirani na ohraniti politične nestabilnosti v svetu, ker s to nestabilnostjo opravičujejo oboroževalno tekmo in s tem tudi svoje osebne dobičke. Vendar pa so tudi v amerškem senatu

ostali v manjšini, kajti celo šefi skupnega štaba amerških oboroženih sil so se izrekli za moskovski sporazum in tako razpršili zadnje pomisleke o „ogroženosti Amerike“.

Razprava v amerškem senatu pa je pokazala še več, namreč značilno dejstvo, da tudi v amerških krogih prodira spoznanje,

da ne kaže za vsako ceno podpirati nespremljivo stališče Zahodne Nemčije. Demokratski senator Morse je na plenarni seji senata na račun bonnske vlade zelo nedvoumno izjavil: Ti voditelji — namreč zahodnonemška vlada, op. ured. — grešijo, če mislijo, da bo ameriško ljudstvo mnogo časa postavljalo vprašanje nepriznavanja vzhodnonemškega režima pred perspektivo zmanjšanja napetosti med Ameriko in Sovjetsko zvezo; nekdo v Bonnu se moti, da bo vzhodnonemško vprašanje moglo dolgo časa zavlačevati pomirjenje med Vzhodom in Zahodom, če bodo drugi pogoji ugodni za pomirjenje.

To resno opozorilo Bonnu seveda še ni uradno stališče Amerike in je vlada v Washingtonu Morsejevo izjavo formalno tudi dementirala. Kljub temu pa besede vodilnega amerškega senatorja in mnenje amerškega tiska, ki je — kakor smo poročali že v zadnji številki — pred nedavnim pisal: „Če je trajna razdelitev Nemčije cena, ki jo morajo Nemci plačati za to, ker so spr-

V a b i l o n a

PROSLAVA TRIDESETLETNICE SLOVENSKE KMEČKE ZVEZE IN DESETLETNICE KMETIJSKE ŠOLE V PODRAVLJAH

v nedeljo, dne 25. avgusta 1963 v Podravljah

S p o r e d : Ob 1/2 10. uri jubilejni občni zbor SKZ v kmetijski šoli
Ob 1/2 3. uri proslava v dvorani gostilne Maček
Po proslavi prosta zabava.
Igrajo „Veseli planšarji“
Pojeta Janez Jeršinovec in Silva Vetrih
Člani in prijatelji, predvsem mladina prisrčno vabljeni.

Upravni odbor
Slovenske kmečke zveze

Hruščov na obisku v Jugoslaviji

V torek opoldne je prispel na dvotedenski obisk v Jugoslavijo predsednik sovjetske vlade Nikita Hruščov s člani svoje družine in nekaterimi predstavniki sovjetske KP. Na beograjskem letališču so goste iz Sovjetske zveze prisrčno sprejeli predsednik SFR Jugoslavije maršal Tito s soprogo, podpredsednik republike Ranković, predsednik Zvezne ljudske skupščine Kardelj in drugi jugoslovanski funkcionarji.

Obisku predsednika sovjetske vlade in prvega sekretarja CK KP Sovjetske zveze v Jugoslaviji pripisujejo v mednarodni javnosti velik pomen. Kot državnika bosta Tito in Hru-

ščov — ki se bosta posebej v ta namen sestala na Brionih — razpravljala o raznih političnih problemih tako bilateralnega kakor tudi mednarodnega značaja, kot voditelja partij pa se bosta posvetila predvsem trenutnemu položaju komunističnega gibanja v svetu, ko je spričo obtožb in izpadov Pekinga in nekaterih drugih treba povsem jasno ugotoviti, da želja po mirnem razvoju in sožitju ni izdaja marveč nasprotno boj za zmago in socializem.

Posebno važen pa je obisk sovjetskega državnika seveda za nadaljnji razvoj odnosov med obema državama. Zato je tisk v Jugoslaviji in v Sovjetski zvezi že v dneh pred začetkom obiska obširno pisal o teh odnosih in poudaril, da predstavlja potovanje Hruščova v Jugoslavijo nov korak v krepitvi prijateljstva in sodelovanja. Isti pomen pa sta obisku in razgovorom pripisala tudi oba predsednika v svojih prvih pozdravnih izjavah na letališču in zvečer v zdravnicah na slavnostnem sprejemu, ki ga je predsednik Tito priredil na čast sovjetskemu gostu.

S prepričanjem, da prijateljstvo, sodelovanje in razumevanje med narodi prispevajo k stvari miru in sožitju, so jugoslovanski narodi lani spremljali predsednika Tita na njegovem obisku v Sovjetski zvezi, z isto vero pa tokrat pozdravljajo predsednika Hruščova ob njegovem obisku v Jugoslaviji.

vili svet v drugo svetovno vojno, naj bodo Nemci tudi pripravljeni, da danes plačajo to ceno, jasno kažejo, da so tudi v Ameriki odločeni stopiti na pot sporazumevanja in iskanja možnosti za sodelovanje med Vzhodom in Zahodom.

Kot viden izraz obojestranske pripravljenosti na sodelovanje je treba mimo moskovskega sporazuma o prepovedi jedrskih poskusov omeniti še ameriško-sovjetski sporazum o skupnem raziskovanju vesolja, vzpostavitev direktne teleprinterke zveze med Moskvo in Washingtonom ter ne nazadnje precej podobna stališča, ki jih Amerika in Sovjetska zveza v zadnjem času zastopata na ženevskem zasedanju razorožilvenega odbora.

Zadnje priprave za „pohod na Washington“

Organizatorji velike protirasistične manifestacije, ki bo 28. avgusta pod naslovom „pohod na Washington“, so objavili program te prireditve, katere se bo po vsej verjetnosti udeležilo nad 100.000 ljudi, ki bodo v mirnem sprevedu korakali po glavnih ulicah ameriške prestolnice. „Naša demonstracija — je rečeno v programu — ki bo najboljše in najpomembnejše te vrste v ameriški zgodovini, bo zgovorno pričala, da črnci ne nameravajo poklekni, da bi dosegli pravice, ki se jim stoletja odrekajo. Naš množični pohod bo poslal narodu in kongresu eno samo zahtevo: naj črnci uživajo svobodo in pravico do dela.“

Pri tej manifestaciji bodo sodelovali tudi številni ljudje bele polti, ki bodo s tem izpričali svojo solidarnost s črnci. Med drugimi je svojo udeležbo prijavilo tudi 37 ameriških filmskih igralcev in režiserjev, 149 katoliških škofov, nadškofov in kardinalov pa bo danes — torej le nekaj dni pred manifestacijo — objavilo posebno izjavo, v kateri se sklicujejo na papeževo encikliko „Pacem in terris“ ter pozivajo vse katoličane, naj storijo kar morejo, da pravično rešijo to moralno vprašanje, ki je postalo „prekusni kamen za vest vsega naroda“.

Nasprotno pa je ameriška nacistična stranka napovedala za isti dan protidemonstracijo, vendar je načelnik washingtonske policije dal ukaz, naj brez opozorila aretirajo nacistične v primeru, „da bi poskušali samo kihni pred črnci“.

Spet dve žrtvi Francove diktature v Španiji

Vest, da sta bila v Španiji usmrčena spet dva borca za svobodo španskega ljudstva, je po vsem svetu izzvala silno ogorčenje. V številnih državah so demokratična in napredna gibanja ostro protestirala proti krvaviemu nasilju sedanjega režima v Španiji in poudarila, da usmrtili v dveh antifašistov, ki so jo izvedli celo po srednjeveških metodah zadušitve, dokazuje, kako se vedno bolj pomika do skrajne meje zatiranje in terorja. Strahotni zločin Francove diktature se pridružuje celi vrsti žalostnih dogodkov za špansko ljudstvo, ki se trdo bori za ponovno pridobitev svobode. Zato so vsi demokrati širom sveta solidarni s padlimi borcev za svobodo Španije v prepričanju, da morajo vse demokratične sile sveta storiti, kar le morejo, da se preneha zatiranje španskega ljudstva.

daljšo perspektivo je sožitje možno le med enakopravnimi člani neke skupnosti. To velja tako za odnose v velikem, torej med državami in narodi, kakor tudi v malem — med posameznimi člani človeške družbe.

Ob 30-letnici Slovenske kmečke zveze

Letos v aprilu je minilo 30 let, odkar je bila v Celovcu ustanovljena Slovenska kmečka zveza kot poklicna organizacija slovenskih kmetov in slovenskih kmečkih ljudi na Koroškem. Potrebo po njeni ustanovitvi je po eni strani pokazal izid prvih kmečkokozborskih volitev jeseni leta 1932, ko je kot volilna stranka dobila ob Zilji, po Rožu in Podjuni ter na Gurah veliko zaupnico našega ljudstva, ko je bila v 27 občinah Južne Koroške najmočnejša volilna stranka. Potrebo po njeni ustanovitvi pa je narekovalo tudi nepretrgno gospodarsko zapostavljanje kmetijstva Južne Koroške s strani deželnih činiteljev, ki je v splošni gospodarski krizi tistih let pričelo kazati že grozljive posledice.

Oba ta povoda sta — kot že tolikokrat prej v zgodovini zadnjih 500 let — zbudila med našim kmečkim ljudstvom spoznanje, da se mora združiti in organizirati, vzeti svojo usodo v svoje roke in združeno nastopiti v obrambo svojih pravic in koristi.

Tak namen Slovenske kmečke zveze in doseženi uspeh na volitvah je zahteval od nje tudi permanentnega dela, ki se ga je njen odbor takoj po ustanovitvi lotil. Žal pa ga ni mogel razviti v taki meri, kot je želel, kajti že dobro leto za ustanovitvijo Slovenske kmečke zveze so bile vse demokratične organizacije v Avstriji razpuščene. Koristi koroških kmetov je smel zastopati le še »Kärntner Bauernbund« kot stanovska organizacija »Vaterländische Front«, dokler se tudi ta ni moral leta 1938 umakniti še krutejši diktaturi nacizma.

Ko je bila leta 1946 Slovenska kmečka zveza obnovljena, je stala pred posledicami gorja, ki ga je preživelo naše ljudstvo v letih nacizma. Istočasno pa so se v svetu pričeli kazati obrisi novih gospodarskih in družbenih pogojev. Pričakovati je bilo — kar se je pozneje tudi zgodilo — da bo razvijajoča se industrializacija in avtomatizacija globoko in brez usmiljenja posegla v kmečko življenje in pričela odnašati nekdanjo vaško idilo.

Obnovljena Slovenska kmečka zveza se je lotila dela v glavnem v štirih smereh: b o r i l a se je proti vsem oblikam že tradicionalnega in v nacizmu še povečanega gospodarskega in socialnega zapostavljanja Južne Koroške in njenega avtohtonega prebivalstva, prizadevala se je za doseglo ustreznega zastopstva v obnovljeni kmetijski zbornici, l o t i l a se je obširnega vsestranskega izobraževanja kmečkega prebivalstva in njemu razumljivi materinščini in z a č e l a je odločno borbo za slovensko kmetijsko šolo.

Ko gledamo ob njeni 30-letnici nazaj na pot, ki jo je Slovenska kmečka zveza prehodila in na dosežke na tej poti, potem lahko ugotovimo naslednje:

● V povojni gospodarski obnovi naših kmetij in vasi so navzočnost, budnost in odločnost SKZ močno zmanjšale v začetku zelo številne primere gospodarskega in socialnega zapostavljanja našega kmečkega ljudstva.

● S svojim neposrednim delom in izpeljano organizacijsko mrežo je bistveno pripomogla, da so južnokoroški kmetje po vojni leta 1951 prišli do zastopstva v ustanovah kmetijske zbornice in da je Skupnost južnokoroških kmetov leta 1961 dosegla več glasov kot njena predhodnica leta 1956. Vsa leta pa je SKZ bistveno prispevala k vsebini dela izvoljenih zastopnikov Južne Koroške v kmetijski zbornici.

● O pomenu njenega izobraževalnega dela priča daleč preko 500 kmetijskih tečajev in strokovnih predavanj po naših vaseh in okoli 400 gospodarskih analiz, poljskih poizkusov, razstav in poučnih ekskurzij. V smeri izobraževanja pa so velikega pomena tudi »Obvestila naprednih gospodarstev«, ki jih SKZ izdaja oz. urejuje od leta 1949, ter slovenske kmetijske oddaje in objave v radio Celovec.

● Njen največji uspeh pa je ustanovitev kmetijske šole Podravlje pred 10 leti, s čemer je uresničila večdesetletno željo koroških Slovencev in dala naši kmečki mladini izobraževališče, ki ga potrebuje, rada obiskuje in ki spričo 10-letnega obstoja zasluži, da se mu prizna pravica javnosti.

Če se je v zadnjih 15 letih po naših vaseh obrnilo marsikaj na bolje, če se je, kakor kaže deželna gospodarska statistika, povečala produktivnost kmetijstva in če prodirajo po naših vaseh sodobni, industrializaciji in avtomatizaciji odgovarjajoči pogledi na kmetijstvo in kmetovanje, potem je prav, če samozavest-

Skopje - eno samo veliko gradbišče

Le nekaj tednov je minilo od tistega strašnega dneva, ko je potres v nekaj trenutkih spremenil prej cvetoče mesto Skopje v kup ruševin in je daleč nad sto tisoč prebivalcev ostalo brez imetja, brez strehe. V teh tednih so vsi jugoslovanski narodi izpričali svojo bratsko povezanost v pomoči težko prizadetim in dobesedno ves svet je demonstriral solidarnost v dejanjih. Tako je v resnični mednarodni akciji uspelo nuditi prebivalstvu Skopja vsaj prvo pomoč.

Ta pomoč pa se še nadaljuje. Še vedno iz vseh delov sveta pošiljajo v Jugoslavijo najrazličnejše prispevke in potrebščine, hkrati pa se je v Skopju že začela velika akcija za obnovu mesta. Vsaka jugoslovanska republika gradi v Skopju »svojo« četrt, kjer bodo prebivalci, ki so ostali brez strehe, v montažnih hišah našli vsaj začasen dom. Na delu so mladinske delovne brigade, v katerih mladina iz cele Jugoslavije z delom izpričuje svojo medsebojno povezanost, na gradbišče pa so prispele tudi delovne ekipe številih gradbenih podjetij iz vse države. In ne le to: pred dnevi so izročili prebivalcem Skopja prvo montažno hišo predstavniki Rdečega križa in službe tehnične pomoči iz Zahodne Nemčije, na drugem koncu mesta odstranjujejo ruševine pripadniki sovjetske armade, kakih sto metrov naprej pa gradijo pripadniki dobrodelnih društev iz Velike Britanije...

Po nekaj tednih se je slika Skopja namreč močno spremenila. Skopje je trenutno največje gradbišče v Jugoslaviji, gradbišče, na katerem plapolajo zastave vseh jugoslovanskih republik in mnogih tujih držav, katere podobno, kot so v prvih dneh po katastrofi pomagale z denarjem in drugimi prispevki, danes pomagajo z delom, da bi čim prej odstranili ruševine ter zgradili novo, še večje mesto — novo Skopje.

65. mednarodni zagrebški velesejem

Mednarodni velesejem v Zagrebu, ki ni le največja tovrstna prireditel Jugoslavije, marveč spada med največje sejne na svetu sploh, bo tudi letos ob svoji 65. prireditvi v znamenju velikega mednarodnega srečanja. Trajal bo od 7. do 22. septembra in bo zabeležil rekordno mednarodno udeležbo, saj je poleg Jugoslavije, katero bo zastopalo kakih 1100 podjetij, prijavilo sodelovanje še 42 tujih držav iz vseh predelov sveta, tako da bo zastopanih 22 evropskih, 3 ameriške, 10 afriških in 8 azijskih držav.

Glavna prireditel mednarodnega zagrebškega velesejma bo tudi letos mednarodni vzorčni sejem, kateremu se bo pridružila še II. mednarodna razstava pomorskega in rečnega gospodarstva, XII. teden usnja in obutve ter posebna razstava jugoslovanskega turizma. Že drugič pa bodo v okviru zagrebškega velesej-

ma priredili tudi razstavo »Azija-Afrika-Jugoslavija«, na kateri bodo prikazani gospodarski stiki z obema kontinentoma s posebnim poudarkom na dežele v razvoju.

...in mednarodni velesejem Brno

V času od 8. do 22. septembra bo češko-slovaško mesto Brno spet prizorišče mednarodnega velesejma, ki se je tekom let specializiral kot sejem strojne gradnje. Ob veliki mednarodni udeležbi bodo na tej prireditvi zastopana najrazličnejša področja strojne gradnje in tehnike, tako orodna industrija, stroji in oprema za kemično industrijo, transportna tehnika, gradbena industrija ter stroji in oprema za kmetijstvo.

Uspešen zaključek 12. Avstrijskega lesnega sejma v Celovcu

V nedeljo zvečer je bil uradno zaključen letošnji 12. Avstrijski lesni sejem — Koroški velesejem v Celovcu, ki je bil skozi deset dni prizorišče živahnega obiska domačih in tujih interesentov ter sklepanja kupčij. Organizatorji prireditve se v svojem zaključnem poročilu zelo pohvalno izražajo o poteku letošnjega sejma in poudarjajo, da je bil celovski sejem tokrat velik uspeh v treh ozirih: glede sklenjenih kupčij, glede udeležbe razstavljalcev in končno tudi glede števila obiskovalcev.

Poslovni stiki na letošnjem velesejmu so bili zelo živahni in je bilo v primerjavi s prejšnjimi prireditvami zabeleženo zlasti veliko zanimanje inozemskih interesentov tako iz zahodnih kot tudi iz vzhodnih držav. Tako je bil dosežen mnogo boljši poslovni promet kot kdaj koli prej. Predvsem pa na celovškem sejmu ni bilo opaziti znakov zastoja v konjunkturi, kakršni so se pojavili na številnih sejamskih prireditvah v drugih državah. Nasprotno, Avstrijski lesni sejem v Celovcu se razvija v čedalje bolj pomembnega činitelja v mednarodnem lesnem gospodarstvu in se za udeležbo na prihodnji

prireditvi že zdaj zanimajo tudi mnoga tista podjetja, ki tokrat iz kakršnih koli vzrokov niso bila zastopana.

Letos je na celovškem velesejmu sodelovalo skupno 1372 razstavljalcev iz 21 držav, med temi je bilo 405 podjetij iz inozemstva. Tudi v teh številkah se odraža veliki pomen te prireditve in posebno naraščanje inozemske udeležbe kaže, da je celovški velesejem tudi v mednarodnem smislu pridobil na ugledu in pomenu. Prvič je celovski velesejem obiskala uradna delegacija iz Romunije pod vodstvom ministra za lesno industrijo Ance, ki je izjavila, da bo prihodnje leto sodelovala na Avstrijskem lesnem sejmu v Celovcu tudi Romunija. Letošnji sejem je obiskala delegacija belgijske žagarske industrije in razstavo si je ogledala tudi skupina britanskih lesnih strokovnjakov. Posebno važnost pripisujejo tudi obisku ameriškega državnega podsekretarja v trgovinskem ministrstvu Bradermana, kateri je izjavil, da je Amerika močno zainteresirana na trgovanju z Avstrijo in je pričakovati, da se bo udeležba Amerike na celovškem velesejmu še povečala. Končno pa so letošnji sejem obiskale tudi močne delegacije iz Jugoslavije in Italije.

Uspeh letošnjega 12. Avstrijskega lesnega sejma — Koroškega velesejma v Celovcu pa prihaja do izraza tudi v številu obiskovalcev. Letos je bilo zabeleženih 300.570 obiskovalcev, kar je za 2700 več kot lani, ko je sejemsko prireditel obiskalo 297.870 oseb. Večji obisk je bil dosežen kljub temu, da posamezni dnevi zaradi slabega vremena niso bili ravno najbolj ugodni. Absolutno največjo udeležbo obiskovalcev pa je sejem dosegel na praznik v četrtek prejšnjega tedna, medtem ko so četrtmilijonskega obiskovalca s primernimi darili počastili v soboto.

Ob takem uspehu letošnje sejemске prireditve je pač razumljivo, da že zdaj vlada veliko zanimanje za 13. Avstrijski lesni sejem — Koroški velesejem 1964. Predvsem dobri poslovni stiki so številne razstavljalce napotili, da so si že za prihodnje leto zagotovili razstavne prostore.

POŠIROKEM SVETU

OSLO. — V govoru na VII. svetovnem kongresu Mednarodne unije socialistične mladine je predsednik norveške vlade Gerhardsen dejal, da morajo imeti norveški socialisti v okviru mednarodnega socialističnega gibanja za najvažnejšo nalogo prizadevanje za nadaljevanje razgovorov o razorožitvi in za zmanjšanje napetosti v svetu. Norveški socialisti so po izjavi Gerhardsena pozitivno sprejeli tudi zamisel o nenapadalni pogodbi med Atlantskim paktom in Varšavsko zvezo, kot jo je predlagal predsednik sovjetske vlade Hruščov.

SKOPJE. — Po zaslugi dobro organizirane zdravstvene službe v Skopju po katastrofalnem potresu ni prišlo do epidemij. Nalezljive bolezni so bile preprečene in zdravstveno stanje prebivalstva, ki ni zapustilo mesta, se ne razlikuje od stanja v času pred potresom. Zdravstveno osebje vsak dan obhodi improvizirana naselja v parkih in v okolici mesta ter ljudem sproti nudi zdravstveno pomoč. Doslej so cepili proti tifusu, tetanusu in proti drugim nalezljivim boleznim več kot 35.000 ljudi v Skopju.

TEHERAN. — Vojaško sodišče v Teheranu je obsodilo na smrt pet organizatorjev junijskih demonstracij v glavnem mestu Irana. Drugih deset obtožencev je bilo obsojenih na zaporne kazni od 5 do 15 let, eden pa na dosmrtno ječo. Ob teh demonstracijah, naperjenih proti vladi, je prišlo do ostrih spopadov, v katerih sta intervenirali vojska in policija. Med spopadi je bilo okoli 100 ljudi ubitih, nad 200 pa ranjenih.

BEOGRAD. — Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović bo v prvih dneh septembra uradno obiskal LR Poljsko. Vabilo za obisk mu je izročil poljski zunanji minister Adam Rapacki, ko je lani obiskal Jugoslavijo.

NEW YORK. — Vodja cejlonske delegacije v OZN je od generalnega sekretarja U Tanta zahteval sklicanje izrednega zasedanja Generalne skupščine, ki bi razpravljala o sporu med južnovietnamsko vlado in budistično večino. Cejlonski predstavnik je izrazil mnenje, da južnovietnamska vlada krši človeške pravice budistov.

DZAKARTA. — Indonezijski predsednik Sukarno je na zborovanju v okviru proslav nacionalnega praznika — dneva neodvisnosti opozoril na velike uspehe in pridobitve indonezijske revolucije. Naš boj ni več obrambni boj — je dejal predsednik Sukarno — zdaj prihaja naša revolucija v fazo aktivnega boja za napredek, tako da bi zagotovili osnovne pogoje in izboljšali za nadaljnji razvoj. To je začetek pohoda k varji socializma, ki že vstaja na indonezijskem ozorju.

BRUSELJ. — Svetovna federacija svobodnih sindikatov in Mednarodna federacija krščanskih sindikatov sta zahtevali, naj Mednarodna organizacija dela (ILO) pošlje v Španijo misijo, ki bi proučila položaj v zvezi z rudarsko stavko v Asturiji. Hkrati so poslali španskim oblastem protest proti smrtni obsodbi dveh članov »Iberijske federacije svobodoljubne mladine«.

NEW YORK. — Stalni predstavnik Francije v OZN je v pismu ožjemu odboru OZN, ki proučuje revizijo ustanovne listine svetovne organizacije, predlagal, naj bi razširili sedanjost sestavo Varnostnega sveta. Število članov Varnostnega sveta naj bi se povečalo od devet na enajst, in sicer s predstavniki azijskih in afriških držav.

MOSKVA. — V Moskvi so z ogorčenjem in zaskrbljenostjo reagirali na ameriško-kanadski sporazum, po katerem se bo kanadska vojska oborožila z ameriškim atomskim orožjem.

ALŽIR. — Politični biro alžirske narodnoosvobodilne fronte (FLN) je objavil odlok, s katerim se bivši predsednik ustavodajne skupščine Ferhat Abas izključuje iz te organizacije. Sklep o izključitvi Ferhata Abasa kot izrazitega predstavnika buržoazije je alžirska javnost sprejela kot logično posledico stališča Abasa, ki je že več mesecev nasprotoval politiki FLN in zlasti socialističnim ukrepom vlade. Sploh se je alžirska vlada odločila, da bo dosledno preganjala vse sovražnike revolucije.

KOPER. — Pred dnevi je prispela v Koper delegacija zveze bivših italijanskih partizanov, ki se bo kot gost Zveze združenj borcev Jugoslavije do konca meseca mudila v Sloveniji. V Izoli so imeli italijanski gostje razgovore s predstavniki samoupravnih organov, kjer so se med drugim zanimali tudi za položaj italijanske narodnostne skupine v Sloveniji.

HAVANA. — Kubansko ministrstvo oboroženih sil je objavilo, da je neznano letalo priletelo nad tovarno sladkorja na področju Camaguey in jo obstreljevalo. Letalo je letelo komaj 45 metrov visoko in je potem zgnilo proti severu. V zadnjem času je prišlo že do več takih napadov, za katere Kuba obtožuje Ameriko.

REYKJAVIK. — Vodilni levičarski listi na Islandskem so obtožili vlado zaradi namere, da odstopi pristanišče v Hvalfjördu za oporišče atomskih podmornic Atlantske zveze. Napredni tisk vladi očita, da je tozadevna pogajanja z ameriško vlado začela kljub temu, da to nasprotuje določbam ustave.

ADIS ABEBA. — Etiopska vlada je slenila prepovedati uvoz blaga iz Portugalske in Južne Afrike kot tudi izvoz etiopskega blaga v ti dve državi. Letala, ki vzdržujejo zvezo preko teh dveh držav, ne smejo pristajati na etiopskih letališčih, prav tako pa ne smejo v etiopskih pristaniščih pristajati ladje, k plovejo pod portugalsko ali južnoafriško zastavo. S tem se je Etiopija pridružila državam, ki so uvedle določene ukrepe proti Portugalski in Južni Afriki zaradi kolonialistične in rasistične politike.

MOSKVA. — Podpredsednik zahodnonemškega parlamenta Dehler se mudi na 14-dnevni obisk v Sovjetski zvezi, kamor ga je povabil predsednik vrhovnega sovjeta. Ob prihodu v Moskvo je Dehler izjavil, da je nemški narod zainteresiran na tem, da bi prišlo do ozračja sporazumevanja med obema državama. Dehler bo razgovarjal tudi s predsednikom sovjetske vlade Hruščovom, ko se bo le-ta vrnil s svojega obiska v Jugoslavijo.

Skregani z logiko

Mister Baldwin, ki se je na politični lestvici dvignil do britanskega ministrskega predsednika in je celo kralja Edwarda prisilil, da se odpove prestolu zaradi svoje izvoljenke Američanke Simpsonove, je v svoji politični oporoki toplo priporočil angleškemu politikom, naj s svojega političnega recepta za vselej zbrisejo »logiko«; v politiki ne sme človek logično sklepati in ravnati.

Te nekoliko čudne oporoke se po vsej verjetnosti držijo tudi tisti ljudje na Koroškem, ki svoje otroke prijavljajo samo v nemško šolo, namesto da bi jim s prijavo k dvojezičnemu pouku omogočili, da bi se naučili obeh jezikov, ki jih govorijo prebivalci dežele. Res, taki ljudje so močno skregani z logiko: čeprav jim je znan Slomškov izrek »Kolikor jezikov znaš, toliko moč veljaš«, svojim lastnim otrokom ne dovolijo, da bi v življenju veljali več.

In vendar takšni ljudje poudarjajo, da hočejo svojim otrokom le dobro. Mnenja so, da bodo tako prej dobili službo, če ne bodo »okuzeni« z znanjem slovenščine. In to prav tu, na obmejnem področju, na meji z državo in širnim svetom, kjer govorijo jezike, ki se jih njihov otrok ne bo naučil. Mar ni takšno mnenje več politike po angleškem receptu, ki prepoveduje logiko?

Toda pogledimo: v Nemčiji, Angliji in Ameriki so torej sami tepci, ker se v poveljih letih z vso vnemo učijo slovanske jezike, zlasti ruščino. Na Koroškem, ki ni le obmejno področje, katero meji na slovanski svet, marveč je hkrati tudi skupna domovina dveh narodov, izmed katerih je eden slovanski, pa učenje slovanskih jezikov naj ne bi bilo potrebno! Tukaj naj bi potekala »železna zavesa«, ki naj bi otroku že v mladih letih zastirala prostrani svet, kjer govorijo slovanske jezike; tukaj naj bi se mladina učila le enega jezika, da nikdar ne bi moglo priti do razumevanja in zblizanja med sosednimi narodi.

Starši, ali res ne spregledate nevarnosti in škodljivih posledic take logike, ki jo propagirajo tisti, ki so si Koroško izbrali za torišče svojega šovinističnega hujkanja? Pri tem se poslužujejo skrajne perfidnosti, kakor je pred leti pokazal primer gonje proti dvojezični šoli: eden izmed glavnih propagatorjev za odjavo od slovenskega pouka je druge starše nagovarjal, da odjavijo svoje otroke od dvojezičnega pouka, sam svoje otroke pa je prijavil, ker se je zavedal, da je posebno v teh krajih znanje obeh deželnih jezikov neprecenljivega pomena. Če se te nujnosti zavedajo naši narodni nasprotniki, potem se je moramo v toliko večji meri zavedati mi sami, saj v našem primeru ne gre za kak tuj jezik, marveč za našo materino govorico, najdragocenejšo doto vsakega človeka.

Le še nekaj tednov je do začetka novega šolskega leta. Izkoristimo ta čas in potrudimo se, da bodo vsi naši otroci prijavljeni k dvojezičnemu pouku in jim bo s tem omogočeno, da se bodo učili obeh deželnih jezikov. S tem bomo njim samim zagotovili boljše življenjske pogoje, hkrati pa bomo prispevali k poglobljanju mirnega in prijateljskega sožitja med narodoma-sosedoma!

Od 16. aprila do 11. oktobra 1964 na Dunaju:

Prva mednarodna vrtna razstava

Na razsežnem prostoru, ki meri skoraj 100 ha in je doslej služil za odpadke iz dunajskega mesta, nastaja »Donavski park« — nova mestna četrt cvetja in zelenja, namenjena oddihu Dunajčanov. Ta prostor bo prihodnje leto prizorišče prve mednarodne vrtno razstave, v katere okviru se bodo od 16. aprila do 11. oktobra vrstile najrazličnejše razstave s področja vrtnarstva. Poleg običajnih lokalitet — od restavracij mimo otroških igrišč do parkirnih prostorov — bodo na tem zemljišču zgradili veliko razstavno halo s 6000 m² površine in štiri manjše steklene paviljone (po 400 m²), posebna prilagojenost pa bo 252 metrov visok »Donavski stolp«, ki bo v višini 160 oziroma 170 m imel vrtljivo restavracijo in kavarno.

V okviru mednarodne razstave je predvidenih devet velikih razstav: od 16. do 20. aprila otvoritvena razstava, od 26. maja do 2. junija industrijska razstava, od 12. do 16. junija razstava sadja, zelenjave in cvetic, od 26. do 30. junija razstava vrtnic, od 17. do 21. julija razstava živali, od 14. do 18. avgusta glavna razstava cvetic, od 25. do 31. avgusta razstava »Tehnika v vrtnarstvu«, od 18. do 22. septembra glavna razstava sadja, vina in zelenjave ter od 4. do 11. oktobra zaključna razstava. Posebna prilagojenost pa bodo v tem okviru »Vrtovi narodov«, torej razstave posameznih držav, ki bodo sodelovale na tej veliki mednarodni prireditvi.

»Donavski park« pa bo imel še druge atrakcije, ki bodo prav tako vključene v mednarodno vrtno razstavo. Skozi obsežno razstavišče bo vozila ozkolirna železnica, katere vožnja na okoli 3 km dolgi progi bo trajala kake četrt ure, poleg nje pa bo obkroževala še posebna vzpenjača s sedeži, da si bodo obiskovalci razstave morje cvetja in zelenjave lahko ogledali tudi iz zraka. Urejeno bo 30.000 m² veliko jezero s posebno restavracijo ter odprtim gledališčem, kjer bodo uprizorjali najbolj priljubljene opere-

te in koncerte. Polem še vodometi, igre na vodi, poseben vrt s knjižnico in čitalnico ter mnogo drugih zanimivosti, ki bodo pritegovali obiskovalce od blizu in daleč.

Ureditev tega parka bo stala približno 200 milijonov šilingov, vendar bo vstopnina na mednarodni vrtni razstavi znašala le 15 šilingov. Pričakujejo pa tri do tri in pol milijona obiskovalcev iz vsega sveta.

Človeška starost in ustvarjalnost

Dr. Venzmer piše v svoji knjigi POSTANI STAR IN OSTANI MLAD naslednje: »Najlepše in najbolj produktivno obdobje pri Goetheju je bilo med sedemindesetim in šestdesetim letom; Fontaine je napisal svoj prvi roman po svojem šestdesetem letu, španski pisatelj Cervantes pa svojega slavnega DON KIHOTA, ko je imel 67 let. Aleksandru von Humboldtju je bilo 70 let, ko je odšel na raziskovalno potovanje v Azijo, Haydn je skomponiral LETNE ČASE pri sedemindesetih letih, USTVARJENJE pa pri devetinšestdesetih letih; Verdi svojega OHELLA pri 71 letih, FALSTAFFA pri 80 letih. Italijanski slikar Tintoretto je pri 74 letih ustvaril velikansko delo PARADISO (10×25). Ko mu je bilo 75 let, je angleški zdravnik Disraeli objavil svoje AMENITIES OF LITERATURE in prav do teh let je Bismarck, še prav nič utrjen, opravljal svoje kanclerske funkcije. Viktor Hugo je v starosti med 75 in 80 letom napisal še pet slavnih romanov. Naravoslovec Lamarck je končal svoje glavno delo iz zoologije, ko je bil star 78 let. Angleški državnik Gladstone je pri 83 letih postal četrti ministrski predsednik, ameriški finančnik Vanderbilt je povečal svoje premoženje za 100 milijonov dolarjev med 70. in 83. letom. Edisonu je bilo več kot 80 let, pa je iznašel še marsikaj pomembnega. Charles Macklin je z brezprimerno mojstrovino igral Macbetha z 84 leti in Scylocka z 89 leti; Platon je svoje veliko delo napisal, ko je imel 80 let. 89-letni Michaelangelo je z mrzlično vnemo slikal svoje slovite freske. Tizian je pri 93 letih ustvaril še eno mojstrovino, EPINESOVO KRONANJE; s 97 leti je naslikal BITKO PRI LEPANTU; z 99 leti je še slikal SNEMANJE S KRIŽA in svet bi videl stoletnika ustvarjati nesmrtna dela, če bi ga kuga ne pobrala prav na večer pred stoto obletnico rojstva. Jan Sibelius, finski komponist, je bil pri 90 letih sredi ustvarjanja.«

„Avstrijski letopis 1962“

Pri Avstrijski državni tiskarni na Dunaju je izšel »Avstrijski letopis 1962« (Österreichisches Jahrbuch 1962), ki ga je na podlagi uradnih virov sestavil zvezni tiskovni urad. To je že 34. letnik obsežne publikacije, ki vsako leto prinaša podatke z vseh področij političnega, kulturnega, gospodarskega in pravnega življenja Avstrije.

»Avstrijski letopis 1962«, ki obsega 700 strani, se posebno obširno bavi z deležem Avstrije v prizadevanjih za evropsko integracijo, v mednarodnem sodelovanju na področju atomске energije in pri pomoči deželam v razvoju. Poleg tega so v poglavju v zunanji politiki Avstrije zajeta poročila o njenih odnosih do posameznih držav, o razvoju južnotirolskega vprašanja, o njenem sodelovanju v OZN in njenih ustanovah, o mednarodnih kulturnih stikih, o diplomatski dejavnosti in za zaključek še kronološki pregled zunanjepolitičnih dogodkov v letu 1962.

Daleč največji del knjige je seveda posvečen notranjemu razvoju Avstrije in je podrobno govora o ukrepih za stabilizacijo na področju cen in plač, o lanskoletnih državnozbornskih volitvah in pogajanjih za novo vlado, o delovanju parlamenta in državnega zbora, o

pravosodstvu, upravi, državni obrambi, kulturi, šolstvu, športu, socialni politiki, finančah, gospodarstvu, prometu, kmetijstvu in gozdarstvu. Posebej je razčlenjen položaj in razvoj v posameznih zveznih deželah, ob koncu pa je v 53 tabelah prikazana »Avstrija v številkah«.

Publikacija je brez dvoma dobro urejena in bo posredovala koristne podatke o posameznih področjih in važnih dogodkih v minulemu letu. Vendar pa je treba ugotoviti, da je »Avstrijski letopis« kljub svoji bogati vsebini pomanjkljiv vsaj v enem oziru — namreč v odnosu do nemških narodnostnih skupin, ki živijo v Avstriji. Gradišćanske Hrvatice čisto na kratko omenja le v zvezi z njihovim tamburaškim festivalom, medtem ko o obstoju koroških Slovencev iz te publikacije sploh ni česar ne zvemo, čeprav smo prav lani obhajali — da omenimo le dva v avstrijskem merilu pomembna dogodka — 20-letnico nasilne izselitve več sto slovenskih koroških družin ter 90-letnico ustanovitve Hranilnice in posojilnice v St. Jakobu v Rožu, najstarejše kmečke kreditne zadruge v Avstriji sploh.

»Avstrijski letopis 1962« stane v broširani izdaji 180 in vezan 200 šilingov.

Iz zgodovine Ljubeljskega predora

Ce bo šlo vse po načrtih, bo letos jeseni gotov tudi avstrijski del Ljubeljskega predora, medtem ko so bila dela na jugoslovanski strani končana že meseca junija. Z dograditvijo predora in dovoznih cest bo ustvarjena najkrajša prometna zveza med Celovcem in Ljubljano, ki je posebnega pomena še zato, ker bo uporabna tudi v zimskem času, ko zasnedeni gorski prelazi ne dovoljujejo avtomobilskega prometa.

Zgodovina Ljubeljskega predora sega daleč nazaj, posebno poglavje te zgodovine pa je pisal nacizem. Občinski odbor Zdrženja borcev NOV Slovenije v Trzinu je temu žalostnemu poglavju posvetil posebno brošuro »Ljubeljsko taborišče podružnica Mauthausna«, v kateri so opisane podrobne okoliščine, pod katerimi so interniranci KZ-taborišča Mauthausen oziroma njegove ljubeljske podružnice kot brezpravni sužnji pod nasiljem nacističnih zločincev gradili predor v lastni krvi in znoju. Iz publikacije, ki je nastala na podlagi zgodovinskih zapiskov in dokumentarnega gradiva, povzemamo naslednje podrobnosti in se hkrati zahvaljujemo občinskemu odboru ZB NOV v Trzinu, ki nam je dovolil brezplačen ponatis. — Uredništvo.

Prelaz Ljubelj leži v Karavankah med Zelenico in Babo v višini 1366 metrov. Od Trzicia je oddaljen ca 12 km, od Borovelj na Koroški strani pa okoli 10 km.

Pot čez ta prelaz je nastala že v prazgodovinski dobi, obdržali pa so jo tudi Rimljani. Vezala je Emono (Ljubljano) in Virunum na Koroškem. Služila je kot tovarna pot za

prenos koroškega železa čez Ljubelj. V srednjem veku se je poleg tovarniškega razvil tudi potniški promet, zato so v letih 1569 do 1575 zgradili čez Ljubelj cesto. Gradilo se je največje pozimi. Skale so drobili na ta način, da so na zamrznenih skalnatih stenah kurili in tako se je apnenec drobil. Cesta je imela na vrhu predor, o katerem pravi naš rojak

Janez Vajkard Valvasor, da je dolg 150 geometričnih korakov, visok 12 čevljev in podprt s tramovi. Valvasor je napravil tudi načrt za nov predor, ki naj bi se pričel pri Šentnarti cerkvi in končal pri Sv. Iznanu na Koroškem, vendar je izvedbo načrta preprečila leta 1679 kuga. Ker je bil promet čez Ljubelj k morju v stalnem porastu, saj je šla skoro polovica uvoza za Koroško preko prelaza, se je načrt predora tretjič pojavil na dnevnem redu. Po-budnik in projektant je bil grof Jurij Kristalnik leta 1725, vendar predlog ni bil realiziran.

Sledeč načrt za predor sta po končanih francoskih vojnah leta 1820 predložila Trzičan odvetnik dr. Jožef Jabornig pl. Altenfels in Andrej Kapus pl. Kamnogiški, fužinar iz Kamne gorice. Toda zaradi brezkrasnega zavlačevanja rešitve načrta do izvedbe ni prišlo, kar kaže tipično sliko birokratizma Metternichove dobe. Vzrok pa je menda bil pomanjkanje finančnih sredstev za graditev.

Vnovič je problem predora postal aktualen, ko so koroški deželni stanovni 1843 dali predlog, da se zgradi železniška zveza Celovec—Ljubelj—

Ljubljana—Trst kot zveza Dunaja z morjem. Ta zveza bi bila za Trzič zelo koristna v takratnih pogojih, ker bi bila to najkrajša pot do koroškega industrijskega bazena.

Tedanja gradbena tehnika pa je bila za gradnjo velikih predorov še vedno prešibka. Reševanje predloga se je odlagalo v nedogled, zastoju pa je bila kriva gospodarska in bančna kriza, ki je tedaj izbruhnila. Za gradnjo predora je bila zainteresirana tudi rastoča tržiška industrija in vodstvo živosrebrnega rudnika v Podljubelju je v ta namen ponudilo svoje naprave.

Leta 1901 je bil odklonjen v parlamentu predlog ljubeljske proge in s tem tudi gradnja predlaganega 4876 m dolgega predora. Tako je bila ideja o direktni železniški zvezi Trzicia s Celovcem za vedno izgubljena.

Izgledalo je, da zamisel ljubeljskega predora ne bo več oživela, ker je po končani prvi svetovni vojni čez prelaz potekla državna meja, vendar pa se je ponovno pojavila v Hitlerjevih osvajalnih načrtih.

DOGRADITEV PREDORA

V okviru nacističnih načrtov je bil projekt jadranske ceste, ki bi vodila skozi Ljubelj. Hitler se je dobro zavedal pomembnosti zveze tretjega rajha z Jadranom z jadransko cesto, ki bi šla preko Ljubelja, kar bi odgo-varjalo nacističnim osvajalnim načrtom. Zato je to nalogo poveril svo-jemu gauleiterju dr. Rainerju, kar kaže tudi gauleiterjev govor 27. septembra 1942 v Kranju, ko se med drugim hvali: »Loibl je najvažnejša trgovska cesta..., Führer je na mo-jo prošnjo dovolil, da se sme zgradi- ti cestni tunel v Loiblu.«

Delo je bilo poverjeno podjetju Hoch- und Tiefbaugesellschaft Uni-versale na Dunaju, gradila pa je tu- di tvrdka Raubl iz Celovca.

Že v zimi 1941-42 so bila začeta prva dela, ki so jih opravljali naj-več Gorenjci in Hrvatje. V ta namen je bilo postavljeno civilno taborišče. Delo pa je zastalo, ko so borci dru-gega bataljona Kokrškega odreda ponoči od 29. na 30. junij 1942 po-žgali civilno taborišče.

(Nadaljevanje)

Ob 25-letnici smrti

Vinka Poljanca

Moreče, težko in mučno vzdušje je bilo te dni pred petindvajsetimi leti na pokopališču v Škocijanu; bil je začetek časa, ko je začelo plamteti brezobzirno nacistično sovraštvo do vsega slovenskega na Koroškem. Izkopali so svež grob, pripravljen, da sprejme telesne ostanke škocijanskega župnika Vinka Poljanca, ki je moral umreti kot prva vidna nacistična žrtev koroških Slovencev.

Vsi ljudje so vedeli, da so v geštapovskih zaporih zastrupili njegovo telo, na česar posledicah je ta krepki, vedri in vedno veseli mož naglo hiral in kmalu umrl. Na pogrebno svečanost so prihiteli slovenski ljudje iz vseh krajev naše zemlje iz Zilje, Roža in Podjune, Gur in skrajne severne jezikovne meje. Koroški Slovenci so izkazali svojo veliko ljubezen, spoštovanje in zaupanje do svojega odločnega in neustrašenega voditelja in učitelja. Med množico se je gnetlo tudi mnogo geštapovcev in drugih ovaduhov, ki so prisluškovali, kaj bi ljudje govorili in iskali nove žrtve. Toda množica je sklonjenih glav prisostvovala pogrebnim svečanostim, pogreb Vinka Poljanca je bil molčeča in kljub temu glasna manifestacija neuklonljive življenjske volje koroških Slovencev.

Vinko Poljanec ni bil le škocijanski župnik, ampak ves naš, poznali so ga vsi koroški Slovenci kot doslednega borca za narodne pravice, ki so utemeljene po božjih in zapisanih zakonih. Bil je duhovnik, toda šel je v širino in postal je priljubljena vodilna osebnost sredi političnega, kulturnega in gospodarskega življenja Slovencev na Koroškem. Kot slovenski poslanec v deželni zboru ni prosil miloščin, ampak zahteval je pravico. Modro in odločno je zastopal kmečke koristi v kmetijski zbornici, vse svoje sile pa je posvečal tudi kot predsednik centralne prosvetne organizacije vsestranskemu kulturnemu podvigu in izobrazbi Slovencev širom naše domovine. Neumorno je hodil iz kraja v kraj in ni kraja na naši zemlji, ki ga ne bi bil obiskal in govoril ljudem s svojim živahnim prepričevalnim govorniškim darom, jih bodril in dramil, poučeval in navduševal za lepe plemenite vzore. Posebno je kazal pravo pot mlademu rodu, najbolj v okviru prosvetnih organizacij.

Vinko Poljanec je kot pravi ljudski duhovnik živel z ljudstvom, šel preko meje svoje fave, delil z ljudstvom srečo in nesrečo ter se z njim veselil in trpel. Najbolj srečen je bil, kadar je bil sredi množice in s svojo plamtečo in kleno besedo sejal v srca ljudi pogum in vero v svetlejšo bodočnost. Uspehi njegovega velikega vsestranskega dela med koroškimi Slovenci so bili vidni in ostali trajni. Kjer koli se je pojavil, so ga ljudje srčno radi imeli.

Vinko Poljanec je moral predčasno umreti, ker se je okoli njega kot voditelja in učitelja zbiralo vse slovensko ljudstvo na Koroškem. Nacistični iztrebljevalci koroških Slovencev so hoteli z njim porušiti vogelni kamen našega ljudstva. Vinko Poljanec je umrl, toda v svojih delih živi trajno in njegov duh med koroškimi Slovenci ni zamrl ter drami in bodri staro in mlado. Pomnik pa postavimo mu tak, da vsakdo skuša biti mu enak!

Poučen in prijeten izlet srednješolcev po Bosni in Hercegovini

Zanimivo in poučno je bilo tudi letos potovanje slovenskih koroških in tržaških srednješolcev po Jugoslaviji. Cilj letošnjega izleta je bila SR Bosna in Hercegovina. Pokrajina je bogata pokrajinskih lepota, pestra po svojih zgodovinskih spomenikih viharne preteklosti, značilna po folklori in ohranjenih ljudskih običajih. Skupini koroških in tržaških slovenskih srednješolcev sta izlet napravili na povabilo Zveze prijateljev mladine Slovenije, kateri za njeno požrtvovalnost izražajo vsi udeleženci ekskurzije najsrčnejšo zahvalo. Na izletu je bilo v pravem pomenu besede združeno prijeto s ko-

Z vlakom smo po dolgi vožnji preko Slovenije in Hrvaške prispeli v Sarajevo, metropolo Bosne in Hercegovine. Pokazali so nam zanimivi mestni muzej, nadalje pa smo se v spremstvu izvedenega vodiča seznanili z zgodovino starodavnega mesta. Odkritje za nas je bila na primer tudi hiša bogatega muslimana z dvojnimi dvoriščem, enim za ženske, drugim za moške. Zelo zanimiv je bil obisk v Gazi Havsrebegovi džamiji — mošaji. Pred vstopom v to največje svetišče muslimanov smo morali sezuti čevlje, da smo si smeli ogledati njeno notranjost. Pripadniki muslimanov pa si morajo pred vstopom v svetišče umiti noge.

Vzpenjača nas je potegnila na Trebevič, 1629 metrov visok planinski masiv nad Sarajevom. Odtod se je nudil prekrasen razgled na mesto in okolico. Naslednji dan smo se z avtom peljali skozi dolino Drine in se ustavili v Tjentištu v modernem mladinskem centru „Sutjeska“, imenovanem po reki Sutjeska, ki se prebija skozi impozantno so- tesko med skoro 2000 metrov visoko Tovar- nico na levi in Volujakom na desni strani. Prirodno prelepa pokrajina je znana pred- vem tudi po legendarni borbi na Sutjeski, po herojskem prodoru partizanskih enot skozi nemški obroč v najhujši nemški ofen- zivi. V tem kraju je tudi edini pragozd Ev- rope, kjer se najdejo še danes razne divje živali, ki so drugod po Evropi že izumrle.

Obiskali smo Mostar, center Hercegovine z znamenitim mostom čez modro Neretvo. Vožnja iz Mostarja nazaj v Sarajevo je napravila na vse neizbrisen vtis. Vozili smo skozi romantično dolino Neretve mimo hi- droelektrarne Jablanica in Jablaniškega je- zera. V Sarajevo smo prispeli precej utru- jeni, toda kljub temu smo šli na ples v Dom narodne armije, kjer je bilo zelo prijetno vzdušje z našimi spremljevalci v veseli druž- bi in ne nazadnje z našim prijaznim vodi- čem iz Sarajeva. Sledil je ogled prirod- no zgodovinskega muzeja ter starega dela me- sta z mnogimi džamijami ter delavnicami kotlarjev, zlatarjev in tkalcev.

Ob zaključku našega bivanja v Bosni in Hercegovini smo bili sprejeti na okrajnem komiteju Zveze mladine Bosne in Hercego- vine. V tovariškem razgovoru smo se bolje seznanili s problemi industrializacije dežele ter tudi s tem, kako tudi v tej jugoslovanski republiki rešujejo verska in narodnostna vprašanja v duhu bratstva in enotnosti. Po- sebno zanimiv je bil pogovor o šolstvu in vrsti drugih vprašanj. Na tem sprejemu smo poglabili vtise iz Bosne in Hercegovine, ki smo si jih osvojili ob našem nepozabno lep- em in poučnem potovanju. Hvaležnost vseh za prisrčen sprejem in izkazano gostoljubje izrekamo tudi tem potom vsem, ki so omo- gočili ta izlet

Jože Srienec

Sele

Slovensko prosvetno društvo »Kočna« v Selah je pred nedavnim priredilo izlet v Tr- žič. Prijetnega in uspelega izleta se je udele- žilo nad 30 članov in prijateljev društva.

Za čas obiska pri tržaških prijateljih, s ka- terimi goji naše društvo že dalje časa najbolj- še stike, smo izbrali dneve občinskega praz- nika v Tržiču. Kot gostje občinskega odbora SZDL smo imeli priložnost videti in slišati, kako se tudi v Tržiču spominjajo dragocenih žrtev v boju proti okupatorju, v boju za lepše življenje vsega slovenskega ljudstva. Selani smo se udeležili tudi žalne spominjske svečano- sti pri spomeniku padlim borcem pod Stor- žičem in centralne proslave občinskega praz- nika v Seničnem.

Med izletniki je bilo nekaj odličnih pevcev, kakor Rokijev Tomi, Hanjžičev Pepi, Dolin- arjev Flori, Husov Franci, Čehov Lojzi in še drugi. Samoumevno je, da smo prepevali. Tržičanom posebno ugajajo naše stare koro- ške pesmi in Tomi ter njegovi prijatelji-pevci jih še dovolj znajo. Tomijev prijetni glas pa radi poslušajo še in še Tržičani ravno tako kot mi Selani.

Do malega ves Tržič so zvalili naši god- ci v gostilno »Pošta«, kjer so se prvič pred-

V spomin koroškemu rojaku

Pred nedavnim so v Beogradu pokopali koroškega slovenskega rojaka iz Zile dr. Zdrav- ka Wiegeleta. Številni žalni gostje, Slo- venci v Beogradu in iz drugih krajev Jugo- slavije in seve vsi najožji prijatelji so ob po- grebnih svečanostih izkazali pokojniku zadnjo čast in spoštovanje. Pogrebnih svečanosti se je udeležil tudi pokojnikov nečak Emil Wie- gele iz Zahomca.

Pokojni dr. Zdravko Wiegele se je rodil 2. decembra 1888 v Zahomcu. Gimnazijo je us- pešno dokončal v Celovcu, pravno fakulteto pa na univerzi v Pragi. Leta 1916 je promoviral za doktorja prava.

Že kot mlad študent se je vključil v narod- no, politično, gospodarsko in kulturno giba- nje koroških Slovencev. Slovel je kot izborni govornik ob raznih priložnostih na številnih slovenskih shodih v Zilski dolini, Rožu in v Podjuni. S svojo dejavnostjo je veliko pripo- mogel k izvolitvi Franceta Grafenauerja za državnega poslance koroških Slovencev. Zato mu je bilo izrečeno posebno priznanje takrat- nih pristojnih slovenskih organizacij.

Po vojni je vstopil v jugoslovansko diplo- matsko službo, leta 1925 pa se je posvetil od- vetništvu in leta 1928 napravil odvetniški iz- pit. V Beogradu je odprl lastno advokatsko pisarno. Leta 1953 je vstopil v pokoj, položil pa je še izpit za češki in nemški jezik pri beo- grajskem sodišču. Pred nekaj leti je obolel na

stavili občanom. O njihovem uspelem nasto- pu pričajo besede direktorja gostinskega pod- jetja Ljubelj, ki je izrazil željo, da bi čim prej spet prišli v Tržič.

Ob tej priložnosti smo se ponovno lahko prepričali o gospodarskem napredku, o prid- nosti tamkajšnjih delovnih ljudi in njihovi pristni gostoljubnosti, posebno tudi predstavi- nikov občinskega odbora, ki so nas sprejeli in ves čas spremljali. Vsem izrekamo za pris- srčno gostoljubnost našo najtoplejšo zahvalo.

V Tržiču smo tudi zvedeli, da sta se pred kratkim naš selski župan Šimen Ogris in tr- žiški župan Milan Ogris osebno spoznala in navezala prijateljske stike ob priložnosti otvo- ritve Gorenjskega sejma v Kranju. To nas posebno veseli, ker smo mnenja, če vzdržujeta že občini Borovlje in Tržič vezi dobrega so- sedstva med seboj že dalje časa, potem podob- no lahko storita tudi občini Sele in Tržič. Upamo, da se bo to kmalu uresničilo.

Tudi ta naš izlet je bil znova doprinos k nadaljnjemu utrjevanju prijateljstva med Slo- venci na obeh straneh Karavank, doprinos k mirnemu sožitju med sosednjima narodoma in končno skromen doprinos k mirnemu sožitju vseh narodov na svetu.

hrbtenici, bolezen se je stopnjevala in prešla tudi na pljuča in srce.

Dr. Wiegele je bil vse življene idealist in se vedno neomajno potegoval za resnico in pravico. Že v mladih letih je razodeval velike organizacijske talente. Kot človek je bil vgle- den značaj in zaradi tega priljubljen pri vseh. Vsakomur je rad in nesebično pomagal v sti- ski in sili. Nikdar ni pozabil svoje ožje koro- ške domovine in vedno je s koroškimi Sloven- ci delil veselje in hude čase.

Pogrebne svečanosti so bile zgovorna priča, kako je bil pokojni dr. Zdravko Wiegele priljubljen v širokih plasteh prebivalstva. V slovo so mu zapeli pevci pod vodstvom Čamerika, med pesmimi tudi njegovo priljubljeno: N'mav čez izaro... Njegov rojak in tovariš dr. Jak- kob Štefančič je imel globok in ganljiv posmrtni govor in gotovo so se zasolžile oči vseh pogrebcev.

Naj pokojni dr. Wiegele v miru počiva, mi ga bomo ohranili v častnem trajnem spominu.

Plemenski sejem v Lienzu

Prvi letošnji jesenski plemenski sejem v Lienzu bo v petek, dne 30. avgusta 1963, s pričetkom ob 9.30 uri. Naprodaj bo 130 visoko brejih telic in krav s teleti.

Spodnje Krčanje

V petek prejšnjega tedna se je pomikal sprevod žalnih gostov od hiše žalosti pri kmetu Stepišniku na pokopališče v Spodnjih Krčanjah, kamor smo spremlili k večnemu počitku soseda iz naše okolice, Boštjana Grilca, ki je umrl v starosti 63 let.

Pokojni oče je bil kmet, marljiv, skrben in skromen. Vsi, ki so imeli z njim opravka, so ga cenili in spoštovali. Razen svoje ne- utrudljive prizadevnosti za ohranitev in na- predek kmetije ter najlepših sosedskih od- nosov do vseh je bil v svojem prepričanju vedno odkrit slovenski človek. Večkrat je potarjal, da je njemu in mnogim drugim sovrstnikom hudo, ker so na skrajni severni jezikovni meji tako zapušteni. Želel je, da bi naše prosvetne skupine napravile včasih v njegov lepi kraj slovenske zemlje izlele in prinesle s seboj tudi kakšno vsem razum- ljivo in za vse sprejemljivo kulturno dobrini- co iz bogate slovenske pevske, igralske in druge tovrstne zakladnice.

Posebno lepa poteza njegove dejavnosti je primer, kar žal menda še nikjer ni zapi- sano, namreč njegovo tiho a odločno sode- lovanje s partizani v času nacistične dobe, ko je rjavi fašizem hotel iztrebiti in uničiti koroške Slovence. Pri njemu so bili borci za svobodo dobrodošli gostje pod zanesljivo domačo streho. Kakor je bil skromen po značaju, tako je bil velik po dejanjih. Ra- zen druge podpore partizanom je pod svo- jo streho 14 dni skrival ranjenega borca in ga preskrboval z vsem potrebnim. Nemška policija pa je le čula šušljati, da je pri tem kmetu partizan. Prišli so in naduto hoteli vedeti od pokojnika, če skriva v hiši „ban- dita“. Rekel jim je, da ne ve, kaj je „ban- dit“ in da v njegovi hiši ni nobenega „ban- dita“. Policija se s tem ni zadovoljila in je napravila temeljito preiskavo, odprla je vse hrame, skratka prebrskala vse in bodla tu- di v slamo in seno. Policisti so hodili tudi v hlevu, kjer jih je ranjeni borec dobro sli- šal in bil razumljivo nemalo v skrbeh. Skr- belo pa je tudi kmeta, saj je šlo tudi za njegovo glavo. Na srečo pa ranjenega par- tizana niso našli in so končno godrnjaje odšli. Po 14 dneh je borec toliko okrevale, da je mogel pokojni oče obvestiti njegove tovariše v gozdu, da so prišli po njega, ki se je potem naprej boril do končne zmage nad krvavim fašizmom.

Pokojnega očeta bomo ohranili v lepem spominu, žalujočim svojcem pa izrekamo naše odkrito sožalje!

Vrba - Loga vas

Pevski zbor Slovenskega prosvetnega dru- štva »Svoboda« v Logi vasi je v sredo, 14. avgusta t. l., pel mednarodni publiku v hotelu Excelsior v Vrbi, znanem letoviškem kraju ob Vrbskem jezeru. Zbor je povabil ho- telir dr. Hecht v svojo obsežno dvorano, da bi gostom različnih narodnosti posredoval kosček slovenske glasbene kulture, ki raste in se razvija na koroških tleh. Kar je razvese- ljivo, slovenska glasbena umetnost na sploh osvaja priznanje tudi zelo zahtevne publike v širokem svetu med številnimi evropskimi in tudi prekomorskimi narodi. Tudi koroški Slo- venci smo prirodno nadarjeni pevci in je prav pesem tista, ki nas spremlja, bodri in tolaži ter vodi v vseh prijetnih in hudih obdobjih žitja in bitja. Zborovodjem, ki zalagajo svoj čas in prizadevnost za ohranitev in razvoj na- še pesmi, velja nedeljeno priznanje vseh, ki razumejo to zvrst plemenite kulturne dejav- nosti in nje neprecenljivo vrednoto za zbli- žanje in prijateljske odnose med ljudmi raz- ličnih jezikov.

Lepa ideja je gotovo vodila tudi hotelirja gostišča Excelsior, da je povabil logavaške pevce, ki so nastopili pred številnimi medna- rodnim občinstvom, ki letuje na obali jezera. Med udeleženci je bilo seve tudi mnogo do- mačinov, predvsem iz Loge vasi, ki so pono- sni na svoje pevce.

Pod vodstvom zborovodje Hanzija Aich- holzerja je logavaški moški zbor zapel, in sicer odlično, vrsto pesmi: 8 slovenskih, 1 dal- matinsko in 3 nemške. Kakor vedno so bili pevci dobro pripravljeni in so izzvali s pet- jem spontano navdušenje in enodušno odobra- vanje med poslušalci. Razpored pesmi so na- povedovali v slovenskem, nemškem, franco- skem in italijanskem jeziku.

Koncert v Vrbi je uspel. Pevski zbor je svo- jo nalogo rešil, kakor je bila podoba, v za- dovoljstvo vseh. To naj bo vrlim pevcem majhna nagrada za njihovo požrtvovalnost in pobuda za nadaljnjo predanost pevsko-kul- turni dejavnosti. Hotelir se je pevskega zboru srčno zahvalil za obisk, povabljeni pa so bili tudi, da prihodnje leto spet priredijo podoben pevski koncert.

KOLEDAR

Petek, 23. avgust: Filip
Sobota, 24. avgust: Jernej
Nedelja, 25. avgust: Ludovik
Ponedeljek, 26. avgust: Celerin
Torek, 27. avgust: Jožef
Sreda, 28. avgust: Avguštin
Četrtek, 29. avgust: Obgl. J. K.

Meteorji - glasniki življenja

Vprašanje, ali se je življenje razvilo še kje v vesolju in kako se je razvilo, če se je, je človeka zanimalo že od prvih pogledov k zvezdam in že po prvih spoznanjih osnovnih resnic astronomije. Danes, na današnji stopnji razvoja znanosti in tehnike, vsi tri človek vsaj medplanetni prostor že precej približal, se nam zdi rešitev te davne uganke že precej otipljivejša; toda doba vesoljskih poletov je še pred nami, zato še vedno ne moremo računati na neposredna odkritja s tem v zvezi. Znanstvenikom, ki se ukvarjajo s tem vprašanjem, ostajajo na voljo tri možnosti, s katerimi se skušajo prebiti do cilja; vse tri možnosti pa še vedno temeljijo na posrednih raziskavah in — večidel — na teoretičnih razglabljanjih.

Prvi način, s katerim skušajo znanstveniki razrešiti uganko razvoja življenja v vesolju, temelji na logiki in verjetnostnem računu. Velikanski teleskopi — bodisi optični ali pa najnovejši, radioteleskopi — so človeku odkrili resnico, da je v vesolju še sto in sto mili-

jard takšnih zvezd, kot je naše Sonce, se pravi zvezd, ki jih obkrožajo planeti podobni tudi naši Zemlji. Logični sklep, ki sledi iz tega, je, da je v vesolju vsaj 100 milijard planetov, na katerih se je — v podobnih okoliščinah kot na Zemlji — lahko razvilo življenje.

Drugi način je »lov« na morebitne radijske signale, ki nam jih morda že dolgo pošiljajo od nekdaj iz vesolja razumna bitja, da bi se z nami sporazumela (pravzaprav bi bolje povedali: da bi se sporazumela s kakšnimi drugimi bitji v vesolju, saj ne vedo za nas, prav tako kot mi ne zanje). To je glavna zamisel presenetljivega ameriškega »Projekta OZMA«, ki ga je začel izvajati kalifornijski astronom estonskega porekla dr. Otto Struve — toda za sedaj še brez uspeha.

Tretji način, ki ima v zadnjem času več zagovornikov med astronomi, pa temelji na proučevanju meteorjev — natančneje povedano: meteoritov. Kaže, da si od tega načina zares lahko največ obetamo.

Lakandonci - zadnji potomci velikega plemena Maja

Lakandonci so zadnji potomci pravih Majev. Žive v Jukatanu in jih je danes samo okrog 300. Raztreseni so po nomadskih družinah, vzdolž tajinstvenih velikih rek. Gozdovi, kjer se nahajajo, so gosti in nepregledni. Ker pa Lakandonci vsakih 6 mesecev menjajo svoje bivališče, jih je zelo težko najti.

Kdo so pravzaprav Lakandonci? Ali so ostanki obnovljene civilizacije Majev, ki pripadajo obnovljenemu imperiju in ki so se namestili na Jukatanu, da se izognejo Špancem? Ali so mogoče potomci istega plemena, ki se je menda odcepil od glavnine kakih 500 let pred našim štetjem, ki so se potem naučili vzgajati rastline — koruzo, v njihovem jeziku mavis, po katerem se imenujejo Maji? Vprašanje brez odgovora!

Polomci Majev so tako primitivni, da se jih civilizacija belcev prav gotovo ni niti dotaknila. Strelce so sicer zamenjali s karabinkami kalibra 22, toda niso se odreli poligamije, nomadskega načina življenja, vrečastih oblek, ki jih tko njihove žene, enako za moške kot za ženske. Poznaajo letala, ki letajo nad njihovimi glavami in so najbolj navdušeni nad kolesi letala.

Lakandonci bodo prav gotovo izumrli še pred koncem tega stoletja. Uničila jih bosta tuberkuloza in malarija, ker njihova kri, nikoli mešana z novo, ni odporna proti boleznim. Ko je pred 20 leti hodil po teh krajih ameriški arhitekt Morli in v pragozdovih iskal izginula mesta Majev, je preštel 400 glav varjev družin. Danes jih verjetno ni več kot 300. Prav tako je od generacije do generacije vedno manj žena. Poslednji Lakandonci bodo brez svojih družin begali skozi divjino svojih pragozdov.

Lakandonci so slabi plavalci. Rib ne marajo, so pa zelo dobri lovci. Mož sili ženo,

da mu kot sužnja dela na vrtovih, kjer vzgajajo banane, koruzo in tobak. S stiskanjem koruze dobivajo neke vrste alkoholne tekočine, od katere so pogosto pijani. Ženo za ljubimkanje moške vedno znova izbirajo. Vendar lakandonske žene ne poznajo ljubeznosti. Lakandonec se poroči pri 14 letih in tedaj postane poglavar družine. Kolibe, v katerih žive danes Lakandonci, imajo visoko in široko streho iz prepletenega listja. Primitivne hišne lonce iz izdobljenih dreves ali sušene gline so zamenjali z industrijskimi proizvodi in konzervami za bencin in tudi ogenj prižigajo z vžigalicami. Glavar oddolča, kdaj zapustijo kolibo in vse kar je v njej, in se preselijo na drugo mesto. Selitev Lakandoncev tolmačijo tako: Lakandonci jedo opice, teh pa seveda na enem mestu zmanjka, zato je nujno, da menjajo svoja bivališča.

ZVEZDE PRITLIKAVKE

Poleg zvezd velikank krožijo po vesolju pravi liliputanci. Leta 1900 je observatorij v Licku v Ameriki odkril sila majhen planet planetoid — ki je imel samo 500 metrov v premeru, torej obseg kakkega večjega trga v mestu. »Potovanje okoli zemlje« bi bilo na tem planetu majhen sprehod, ker meri njegov obseg kak poldrug kilometer. Med Marsom in Jupitrom krožijo številni planetoidi. Omenili bi še Ceres (760 km obsega, odkril ga je Piakki leta 1801), Pallas (490 km obsega, odkril ga je Olbers leta 1802). Leta 1850 so poznali 13 takih majhnih planetov, leta 1890 je njihovo število poskočilo na 302, v 1933. letu na 1264 in leta 1940 na približno 5000.

Trije ameriški kemiki, ki so se lotili obsežnih raziskav v tej smeri, so povzročili v svetu pravcato senzacijo, ker so sporočili nič več in nič manj kot to, da jim je uspelo najti — »materialne dokaze, da je življene tudi drugod v vesolju vsaj obstajalo, če ne obstaja še danes!« Kaj jim je uspelo odkriti?

Ti trije kemiki — dr. B. Nagy, dr. D. Hennessy in dr. W. Menschein — so se svojega posla lotili na osnovi nekaterih logičnih sklepov:

Če veljajo hipoteze astrofizikov, češ da so meteorji nekakšne razbitine, okruški, ki so nastali kdo ve kdaj pri mogočnih vesoljskih eksplozijah in trčenjih — vse to v obdobju, ko je bilo vesolje še »mlado« — potem bi s proučevanjem teh okruškov lahko odkrili vrsto resnic o vesolju. Z ugotavljanjem njihovega sestava bi lahko natanko ugotovili, iz česa — se pravi iz kakšnih snovi — so bila nebesna telesa, ki so bila uničena pri teh eksplozijah in trčenjih. A ko bi v katerem od meteorjev našli snovi organskega porekla, bi bilo to zanesljiv dokaz, da se je na tistem uničenem kozmičnem telesu nekdanje življenje.

Na osnovi takšnih razglabljanj so se ameriški kemiki lotili svojih raziskav. Proučili so vrsto meteoriteov, ki so padli na Zemljo in ki so danes večidel shranjeni po vseh mogočih muzejih. Pri analizi nekega meteorita, ki je 1864. leta padel nekje v Franciji, so našli v njegovem jedru (in ne na površini) snovi, ki so lahko samo organskega porekla!

Povedati moramo, da je že njihov sonarodnjak — biokemik dr. Melvin Calvin — odkril v drugih meteoritih podobne snovi. Toda dr. Calvin je odkril pri tem samo tako imenovane prabiotične snovi — se pravi snovi, ki sodelujejo pri procesih nastanka življenja, ne pa pri življenju samem. Pri novem odkritju pa gre za nekaj povsem drugega — za prave organske snovi, ki lahko izvirajo samo od živih organizmov v pravem pomenu besede.

Te snovi so tako imenovani parafinski ogljikovodiki. Na zemlji jih najdemo v kamninah organskega porekla, tja pa zaidejo tako,

ZANIMIVOSTI IZ ZNANOSTI IN TEHNIKE

Ameriško zdravniško društvo poroča o nenavadno razširjenih boleznih med svojimi člani. Tako so ugotovili, da kaže vsak peti ameriški zdravnik okvare na srcu, vsak dvajseti se nagiba k tuberkulozi in vsak sedemnajsti ima kakšno drugo težavo s pljuči. Zanimivo so že številke, ki pripovedujejo o zobeh ameriških državljanov. Izmed 180 milijonov prebivalcev jih je 22 milijonov brez vseh naravnih zob, pri petnajstih letih ima mlad človek vsaj deset nagnitih zob, sicer pa je ameriško povprečje: štiri nagniti zobje na prebivalca, ne upoštevajoč plombirane zobe.

Silijna metoda za določanje starosti organskih ostankov z ogljikom 14 je menda potrebna novih korektur. Metoda je v bistvu zelo preprosta. Ogljik 14 nastaja pod bombardiranjem našega ozračja s kozmičnimi žarki, nato pa ga vsrkavajo rastline in živali. S smrtno pa se to kopičenje radioaktivnega ogljika v živem organizmu ustavi, njegovi atomi pa začnejo razpadati. Ta razpad je strogo določen in količina radioaktivnosti se zaradi njega manjša v približno 5600 letih na polovico. Točnost te ugotovitve velja seveda le, če je bilo kopičenje ogljika 14 enakomerno v vsaj življenjski dobi našega planeta. Raziskovanje starih dreves na Novi Zelandiji pa je pokazalo zanimivosti v njihovih letnicah. Po letu 1930 po našem štetju — tedaj je pričelo rasti opazovano drevo — je naraščala radioaktivna količina enakomerno do leta 1550, nato pa je sto let naraščala precej hitreje. Po mnenju novozelandskih znanstvenikov naj bi to nepričakovano spremembo v povečanju radioaktivnosti v omenjenih letih upoštevali pri računih in primerno korigirali rezultate.

Poslovni ljudje bodo odslej lahko dodali svojemu podpisu iz svoj portfel. Neke ameriške družbe je namreč iznašla postopek gravure na gumi in tako je mož dobiti fotografijo na pečatniku. Ta pečatnik, ki ima obliko običajnega gumastega žiga, je mož izdelati v nekaj minutah od velikosti fotografije za osebno izkaznico dalje.

da rastlina — katere sestavni del so bili parafinski ogljikovodiki — ovane ali odmrne in se potem razkroji, njene sestavine pa potem preidejo v sestav kamenin. In kako naj si razlagamo navzočnost teh snovi v meteoritih? Vsekakor tako, da si mislimo — če upoštevamo že omenjeno hipotezo o nastanku meteorjev — da se je na kozmičnem telesu, iz katerega je nastal tisti meteorit, nekoč razvilo življenje!

Predmeti na levi so videti večji

Ko gledate kako sliko, se vam zdi, da je na levi strani bližja kot na desni.

Resničnost tega pojava lahko potrdi vsak boljši slikar, vendar se v zadnjem času zanj tudi psihologi, ki so ta pojav tudi raziskovali. Preizkušane je moral dve enaki fotografiji, in sicer eno z izmero 10×10 cm in drugo z 20×20 cm, postaviti tako, da sta bili po njegovem mnenju od njega enako oddaljeni. Pristaviti moramo, da je bila ena fotografija zrcalna slika druge.

Na prvem paru fotografij je bila pokrajina z drevesom ob strani, na drugem pa morsko obzorje. Nato so psihologi namestili manjšo sliko 35 cm daleč od preizkušanca, ki je gledal samo z enim očesom. Večja zrcalna slika prve podobe je bila nameščena na posebnem drsilnem ročaju. Preizkušane je razdaljo te slike lahko spreminjal in jo prilagajal tako dolgo, dokler obe nista bili po njegovem mnenju enako oddaljeni.

Pričakovali so, da bo preizkušane postavil večjo sliko dvakrat dlje kot manjšo, saj je bila prva dvakrat širša in višja. Ali pa, da bo zaradi dejanske istih posnetkov postavil obe enako daleč. Vendar ni bilo tako. Veliko sliko z drevesom na levi so opazovali namestili na več kot dvakratno razdaljo. V levi legi so jo preizkušanci videli namreč bližje in so to skušali izravnati tako, da so sliko namestili dlje, kot je bilo potrebno.

Ko pa je na manjši sliki bilo drevo na levi in na večji na desni, se je tudi presoja docela obrnila. Opazovalec je namestil večjo sliko dvakrat bližje. V primerih ko je bil opazovani predmet v sredini, so preizkušanci prestavljali večjo sliko v dvakratno razdaljo.

Kljub vsem prizadevanjem si psihologi ne znajo popolnoma obrazložiti teh izsledkov. Ugotovili so le, da na ocenjevanje ne vpliva, če je preizkušanec levičar ali desničar, in verjamejo, da je ta nenavaden pojav posledica našega načina čitanja, ker mi, ki beremo od leve proti desni, pogledamo najprej levo stran slike in so nam morda prav zaradi tega predmeti na levi »bližji«!

Ivo Andrić

71

Travniška kronika

„Kar zadeva mene, sem v življenju toliko izgubil in izgubil, da bi sedaj, ko bi bilo mogoče, najraje hodil oblečen v hodnično platno pa obdeloval svoj vrt daleč od ljudi in dogodkov. Bog je eden!“

To je povedal vezir kot davno domišljeno, pripravljeno frazo, kot podoba, ki je njegovim mislim zelo ljuba in ima zanj posebno globok, drugim neumljiv pomen.

To poletje 1812. leta, ki se je nesrečno začelo, se je tudi nesrečno nadaljevalo.

Ob času poslednje vojne, proti peti koaliciji jeseni 1810, je bilo Davillu v marsičem laže. Boj z von Mittererjem, sodelovanje z Marmontom in trdnjavskimi kapetani na avstrijski meji, vse to je bilo kaj težavno in utrudljivo, je pa vsaj izpolnjevalo čas in usmerjalo misli na stvarne skrbi in otipljive cilje. Potem je ves pohod dobro napredoval od zmage do zmage in, kar je najvažnejše, naglo. Že zgodnja jesen je prinesla dunajski mir in vsaj začasno pomirjenje. Sedaj je pa bilo vse oddaljeno in docela neumljivo, vzbujalo je strah s svojo nejasnostjo in velikanskimi obsegi.

Biti odvisen v misli in v življenju od premikov armade neke v ruskih ravninah pa ničesar ne vedeti o nji, o nje-

nih poteh, sredstvih in možnostih, temveč se sprehajati po strmih stezah v konzulskem vrtu, čakati in ugibati, si misliti vse, celo najhujše — tako je bilo Davillovo življenje v teh poletnih in jesenskih mesecih. In ničesar ni bilo, kar bi mu olajšalo čakanje, in nikogar, da bi mu pomagal!

Kurirji so prihajali pogostejše, toda o vojni niso poročali kdo ve kaj. Razglasili, ki so naštevati čudna imena popolnoma neznanih mest — Kovno, Vilna, Vitebsk, Smolensk — niso mogli premagati negotovosti ne pregnati strahu. Celot kurirji, vselej zgovorni in polni vsakršnih novic, so bili zdaj preutrujeni, slabe volje in molčeči. Manjkalo je celo laži in uganj, ki bi človeka malce razburile in pretresle sredi samih slutenj in negotovosti.

Tovorništvo bombaža skozi Bosno je dobro napredovalo in šlo po sreči ali pa se je vsaj zdelo tako zaradi skrbi in bojazni spriči velikega spopada, ki se je razvijal neke daleč na Severu. Res: tovorniki so dvigali cene, ljudje so spotoma kradli bombaž, turški cariniki so bili neredni in nikoli sili podkupnin, Fressinet je pa pisaril obupna pisma, okužen z boleznijo, ki napada tujce zaradi prehrane, ljudi in nevedčnosti bosenske dežele. Daville je spremljal dobro mu znane simptome te bolezni in pošiljal mlademu trgovcu modre, umerjene državniške odgovore in mu priporočal potrpežljivost v službi cesarstva.

Toda hkrati se je tudi sam vrtel v krogu in obupno iskal kakršno koli znamenje, ki bi ga vsaj malo umirilo in ohrabilo v njegovih dvomih in skritem, toda večnem strahu pred dogodki. Pa ni bilo ničesar, za kar bi se človek lahko oprijel. Kakor v podobnih okoliščinah, kakor nekoč ob primeru novskega kapetana je Daville tudi sedaj čutil okrog sebe živo steno obrazov in oči, hladnih in nemih kakor po tistem domenu ali pa skrivnostnih, praznih in lažnivih. H komu naj gre, koga vpraša? Kdo more vedeti resnico in kdo mu jo bo hotel povedati?

Vezir je postavil venomer ista, kratka vprašanja:

„Kje je sedaj vaš cesar?“

Daville mu je povedal kraj, ki ga je omenjalo zadnje poročilo, vezir je pa samo rahlo odkimal in pošepetal:

„Daj Bog, da bi bil kmalu v Petrogradu!“

In pogledal je stakim pogledom, da je konzula za zeblo v drobovju, v dušo mu je pa legla še hujša skrb.

Tudi vedenje avstrijskega konzula je vzbujalo Davillu večne skrbi.

Komaj je francoska vojska odšla v Rusijo in se je zvedelo, da je tokrat dunajski vlada kot zaveznik na strani Napoleona in sodeluje z več kot 30.000 možmi, ki jih vodi knez Schwarzenberg, je Daville obiskal von Paulića. Hotel se je pomeniti z njim o uspehu velike vojne, v kateri sta njuni vladi na srečo združeni. Toda srečal je nemo in ledeno vljudnost. Podpolkovnik je bil bolj kot kdaj zaprt vase in tuji, obnašal se je tako, kakor bi ničesar ne vedel o vojni in zavezništvi, in je pustil Davillu, naj sam o tem premišlja, se raduje uspehov in trepetu pred neuspehi. Ko mu je hotel Daville izjaviti vsaj eno besedo soglasja ali nejevolje, je podpolkovnik povsili svoje lepe modre oči v tla; in te oči brez pogleda so nenadoma postale zlobne in nevarne.

Po vsakem obisku pri von Pauliću se je Daville vračal domov še hujše zmuden in potr. Tudi drugače si je avstrijski konzul očitno prizadeval, da pri vezirju in med ljudmi napravi vtis, da z duhom niti najmanj ne sodeluje v tej vojni in da je vse skupaj izključno francoska zadeva. To so potrjevala tudi Davnova opažanja.

In kadar se je Daville s takimi vtisi in spoznanji vrnil domov, je našel ženo v najhujšem delu pri pripravljanju ozirom. Po skušnjah prejšnji hlet je konzulka sedaj natanko vedela, katere zelenjava se bolje in dlje ohrani, katere vrste tukajšnja sadja so najpripravnejše za vla-

Avstrijsko kmetijstvo v letu 1962

Začetkom avgusta so v zveznem ministrstvu za kmetijstvo in gospodarstvo na Dunaju zaključili priprave za poročilo o položaju kmetijstva v državi. To poročilo bo služilo za osnovo za „zeleni načrt“, po katerem bo avstrijski parlament jeseni določil proračunska sredstva za pospeševanje kmetijstva v letu 1964.

„Zeleno poročilo“, kakor to poročilo tudi imenujejo, uvodoma ugotavlja, da se je v letu 1962 iz kmetijstva odselilo nadaljnjih 18.300 oseb. Udeležba kmetijstva in gozdarstva na narodnem dohodku je padla od 10,5% leta 1961 na 9,3%, čeprav je v kmetijstvu donos dela narasel za 5%, obratni surovi donos po osebi pa za 14%. Poročilo sicer ta porast pohvalno omenja, ne pove pa, da je bil porast teh donosov dosežen v bistvu s prekomernim delom in v škodo zdravja ljudi, ki so v kmetijstvu še ostali.

V letu 1962 je bilo v zveznem proračunu na razpolago 584 milijonov šilingov za potrebe pospeševanja kmetijstva potom „zelenega načrta“ po splošnem zakonu o kmetijstvu. Nasproti letu 1961, ki je bilo prvo leto „zelenega načrta“, so se sredstva iz državnega proračuna za kmetijstvo povečala za 152 milijonov in nasproti letu 1960 za 285 milijonov šilingov. Poleg zveznih sredstev so še zvezne dežele prispevale za pospeševanje kmetijstva in sicer leta 1961 skupno 255 milijonov, leta 1962 pa 300 milijonov šilingov.

Težišče pospeševanja kmetijstva je bilo tudi lani na pospeševanju **zbolšanja agrarne strukture in obratnega gospodarstva**, za kar je bilo porabljenih 97,7 milijona šilingov iz sredstev „zelenega načrta“ (SZN) in 156,7 milijona šilingov agrarnih investicijskih kreditov (AIK). Nasproti letu 1961 so ta sredstva narasla za 47 milijonov pri SZN in za 25,5 milijona pri AIK. V to skupino sodi po-

speševanje zložitve zemljišč in podobno, nadalje zopetna naselitev opuščanih kmetij (skupno 36,8 milijona SZN in 31 milijonov AIK), preusmeritev kmetovanja (26,3 SZN in 65,7 AIK), povečanje obsega kmetij potom dokupa zemljišč (18 SZN in 49,7 AIK) ter zboljšanje hlevov in gnojišč 16 SZN in 10 AIK).

Drugo skupino v tem sklopu predstavljajo **ukrepi za zboljšanje prometnih razmer**, za kar je bilo porabljenih lani 81 milijonov šilingov SZN in 54 milijonov šilingov AIK (1961: 36,9 SZN in 63 AIK). Najbolj sta bila v tej skupini dotirana gradnja tovornih potov in žičnic (56,5 SZN in 41 AIK) ter elektrifikacija in ojačenje njenega omrežja (15,1 SZN in 6,5 AIK).

Na tretjem mestu so šele stali **ukrepi za odkup in predelavo kmetijskih pridelkov** za 62,3 milijoni šilingov SZN in 19 milijoni šilingov AIK (1961: 31,3 SZN in 17 AIK). Ti denarji so bili v glavnem porabljeni za po-

bijanje goveje tbc in bruceloze, za kar je šlo lani 51 milijonov šilingov SZN. Ostali denarji pa so bili porabljeni za pospeševanje odkupa in predelave pridelkov sadjarstva, vrtnarstva in vinarstva.

Za **pospeševanje proizvodnih osnov**, med katere sodijo med drugim posvetovalna služba, pospeševanje semenarstva in živinoreje, kmetijske vodogradnje in kultiviranje zemljišč, je bilo lani porabljenih 52,3 milijona šilingov SZN in 17,4 milijona šilingov AIK (1961: 31 SZN, 19,8 AIK). Za socialnopolitične ukrepe v kmetijstvu je bilo z 18 milijoni šilingov SZN in 267 milijoni šilingov AIK porabljenih lani 25 milijonov šilingov več kot 1961. Mali in gorski kmetje so s 114,5 milijoni šilingov AIK vzeli lani za tehnizacijo za 13 milijonov manj kreditov kot 1961. Zmanjšal se je tudi interes za druge kredite (1962: 138,1 milijona, leta 1961: 162 milijonov AIK), le obseg kreditov za kmetijska gospodarska in stanovanjska poslopja se je povečal za 3 milijone na 173 milijonov šilingov.

Rastoči pomen eksporta mlečnih izdelkov

V prvem polletju 1963 so mlekarne v Avstriji prevzele od kmetov 922.695 ton mleka, kar je 5,7% več kot v prvem polletju 1962. Iz tega mleka so izdelale 18.022 ton masla, 15.843 ton sira, 2.440 ton kondenziranega mleka in 11.950 ton mleka v prahu. Nasproti prvemu polletju 1962 se je proizvodnja mleka v prahu povečala za 43,3%, proizvodnja kondenziranega mleka pa za 42,4%. Proizvodnja sira in masla se je povečala le za 8,4 oz. 5,7%.

V istem času so mlekarne spravile v promet 347.012 ton mleka (pitnega in kondenziranega mleka in smetane), s čemer je potrošnja mleka narasla za 2,3%. Močnejše je narasla potrošnja kondenziranega mleka (za 47,3%), medtem ko pri ostalih mlečnih izdelkih ni videti močnejšega porasta potrošnje. Pri maslu je ta znašala le 3, pri siru pa komaj 1,6%.

Viden porast pa kaže letošnji eksport masla, sira in mleka v prahu. Do 30. junija smo izvozili 2.840 ton masla, kar je za 47,2% več, kot ga je bilo do istega dne izvoženega lani. Močno je narasel tudi eksport sira, ki je bil s 4.242 tonami za 25,2% višji od lanskega. Razveseljivo je tudi, da je prišlo v tem času za 9,5% manj inozemskega sira na avstrijski trg. Najbolj očitno pa je narasel eksport mleka v prahu. V prvem polletju ga je bilo izvoženega kar za 64,3% več kot v lanskem prvem polletju.

na proslavi 30-letnice Slovenske kmečke zveze in proslavi 10-letnice kmetijske šole

Slovenska kmečka zveza obvešča:

Parlament je sklenil zvišanje davkov

Zadnje čase je stopilo v veljavo nekaj zakonov, ki predvidevajo zvišanje davkov in doklad.

V tako imenovanem zakonu za sanacijo proračuna je rečeno, da bo treba za leta 1963 in 1964 plačati poseben **davek na premoženje** poleg že obstoječega davka na premoženje. Višina posebnega davka na premoženje je določena s 50% sedanjega davka na premoženje. Prvič je bil ta poseben davek na premoženje predpisan skupno z davkom na premoženje dne 10. avgusta 1963, drugič pa bo predpisan 10. novembra 1963. Oba predpisa tega davka sta le začasna, dokončna višina tega davka bo šele predpisana, čim bodo izdani odloki o enotni vrednosti z veljavnostjo 1. januarja 1963.

Doslej so se davki v kmetijstvu in gozdarstvu za kmetije, ki niso vezane na knjigovodstvo, ravnali po enotni vrednosti dne 1. januarja 1955. Parlament pa je sklenil, da stopi nova enotna vrednost v veljavo z datumom 1. januarja 1963. Najvišja davčna osnova po hektarju je bila zvišana od 19.000 na 20.000 šilingov. Pa tudi drugače se bodo nove enotne vrednosti nekoliko razlikovale od zadnjih. Odloki o novi enotni vrednosti bodo dostavljeni šele tekom leta 1964 in 1965, kar pomeni, da bodo po dostavi teh odlokov morali vsi obdavčenci, katerih enotna vrednost zemljišč bo zvišana, plačati za leto 1963 in 1964 zaostanke davkov. Pripomniti pa moramo, da je bil v zvezi s temi spremembami obdavčenja prosti znesek pri premoženjskem davku zvišan od 40 tisoč na 60.000 šilingov.

Zvišan je tudi prispevek oz. doklada za kmetijsko nezgodno zavarovanje za leto 1963, in sicer od 320 na 380%. S 1. majem 1963 pa je bil zvišan tudi davek na motorna vozila.

Primerjava proizvodnje mleka s potrošnjo in eksportom mlečnih izdelkov kaže, da pri nas proizvodnja mleka še vedno hitreje narasča kot njegova domača potrošnja, vsled česar postaja eksport mlečnih izdelkov za stabilizacijo položaja na trgu z mlekom vse večjega pomena.

Poglejmo posledicam suše jasno v oči!

Suša koncem junija in julija ter začetkom avgusta tudi pri nas ni ostala brez posledic. Priderek otave je marsikje docela odpovedal. Enako je strniščni krmi za siliranje in jesensko krmiljenje suša močno škodovala. V rasti in razvoju pa je zaostala tudi silokoruzna.

Ob vsem tem je bil sicer pridelek sena na oko lep in zadovoljiv, vendar zaradi deževja v času spravila ne smemo računati, da odstotek beljakovin in škrobnih vrednosti v njem odgovarja običajnim meram. Dež ali ostarelost in olesenost trav sta zmanjšala njegovo krmno vrednost in zgrešeno bi bilo, če bi računali, da vsebuje letošnje seno v povprečju več kot 3 do 4% beljakovin in 20 do 30% škrobnih vrednosti. Le na skednju sušeno seno bo boljše.

Zaključek iz tega položaja na področju proizvodnje krme pove, da bo za zimo mnogokje primanjkovalo goveje krme, predvsem sočne, ki jo predstavlja silaža. Docela brezupen položaj vendar zaenkrat še ni.

Dež in hladno vreme preteklega tedna sta omogočila, da tudi še sami pomagamo mobilizirati poslednje letošnje možnosti za zboljšanje jesenske paše potom nitromonkala in poslednje možnosti za pridelek poznojesenskih krmnih rastlin lihoogrščice in Silete ter zgodnjih vigrednih krmnih rastlin ozimne oljne repice, ozimne ogrščice (rapsa),

V nedeljo se vidimo v Podravljah

mešanice ozimne grašče z ržo in grašlinke. Vse te rastline še lahko sejemo povsod v ravnini, le v hribovitih hladnih legah je njihova setev problematična, pri lihoogrščici in Siletti pa sploh nemogoča.

Vsem tem posevkom pa pomagajmo tudi z nitromonkalom in superfosfatom k nagli rasti. Z nitromonkalom pomagajmo tudi silažni koruzi in prestavimo čas njenega rezanja kolikor se da na jesen. Mislimo pa tudi na eventualno potrebo zmanjšanja števila goveje črede prej, preden bo prišlo do večjega pritiska na trgu, kajti suša, in to občutnejša kot pri nas, je bila tudi po drugih zveznih deželah.

ganje, kakšen je učinek vlage, mraza in vremenskih sprememb. Njeno vkuhano sadje in konzerve so se iz leta v leto izpopolnjevale, jedilni list je bil čedalje bolj bogat in raznolik, škoda in kvar pa vse manjša in nepomembnejša. Ženske so delale po njenih navodilih in pod njenim nadzorstvom, pa tudi sama je vsak trenutek poprijela za delo.

Daville je dobro vedel iz dolgoletne izkušnje, da je ni vredno motiti pri delu in bi tudi nič ne pomagalo, ker žena nima in nikoli ne bo mogla imeti smisla za nestrvarne pomenke o skrbeh in preplahih, ki ga vedno mučijo. Najmanjša družinska skrb zaradi otrok, hiše ali njega ji je veliko pomembnejša in bolj vredna pogovora, kakor še tako zapletena „notranja stanja“ in razpoloženja, ki ga venomer tarejo in o katerih bi se tako rado s kom pomenil. Dobro je vedel, da je njegova žena — ta edinstvena in zvesta prijateljica — vedno, tudi sedaj, do kraja vdana sedanjemu trenutku in delu, ki je pred njo, kakor bi nič drugega ne bilo na svetu, kakor da vsi ljudje (od Napoleona pa do travniške konzulke) ravno tako vestno in vsak po svoje pripravljajo, kar je potrebno za zimo. Gospe Davillovi je jasno, da se vsak trenutek in v vsem izpolnjuje božja volja. Čemu bi torej premlevali še take stvari?

Daville se je usedel v svoj veliki stol, si zakril z dlanmi oči in po neslišnem vzdihu („Ah, ljubi Bog, ljubi Bog!“) vzel svoja Dellila in odpiral kjer koli, na sredi kakega speva. Dejansko je iskal tisto, kar ni najti ne v življenju ne v knjigah: sočutnega in duševnega prijatelja, ki bi hotel vse poslušati in mogel vse razumeti, s katerim bi se iskreno pomenil in ki bi mu na vsa vprašanja odgovoril jasno in odkrito. V takem pogovoru bi sedaj prvič kot v ogledalu lahko videl svojo resnično podobo, spoznal pravo vrednost svojega dela in si določil svoj resnični položaj v svetu. Tu bi mogel navsezadnje odkriti, kaj je v

vseh njegovih slutnjah in bojznih utemeljeno in stvarno, kaj pa neosnovano in izmišljeno. V tej žalostni dolini, kjer mu teče že šesto leto samovanja, bi bilo to resnična rešitev.

Toda tak prijatelj ni prišel; saj ne pride nikoli. Namesto njega so prihajali samo čudni in neljubi gosti.

Tudi prva leta se je zgodilo, da je približil kak potnik, Francoz ali tujec s francoskim potnim listom, se ustavil v Travniku, prosil za uslugo ali jo ponudil. Zadnje čase jih je pa bilo čedalje več.

Prihajali so potniki, sumljivi trgovci, goljufi, ki so se tudi sami ogoljufali in zašli s pota v to neprehodno in ubogo deželo. Vsi so bili na prehodu ali na begu, potujoč v Carigrad, Malto, Palermo in so šteli svoje bivanje v Travniku za kazen in nesrečo. Daville je vsak tak nepričakovani in nezaželeni gost pomenil kup skrbi in razburjenja. Odvadi se je slika z domačini in s ploč z ljudmi z Zahoda. In kakor vsi hitro vnetljivi značaji, ki ne zaupajo vase, je Daville težko ločil laž od resnice in je stalno omahoval med neutemeljenim sumničenjem in prenapetim zaupanjem. Prestrašen od dopisov ministrstva, ki je venomer svarilo konzulate, naj posvetijo vso pozornost angleškim agentom, čudovito lokavim in spretno skritim, je v vsakem potniku videl angleškega vohuna in uporabil mnogo odvečnih in brezpomembnih ukrepov, da jih razkrinka ali se jih ubrani. Potniki pa so največkrat bili le ljudje, vrženi iz kolovoza, sami nesrečni in izgubljeni ubežniki in brodolomci razburkane Evrope, ki jo je Napoleon s svojimi osvojevanji in svojo politiko preoral in prekopal v vse smeri. Po njih je Daville vsaj lahko zaslužil, kaj je „general“ zadnjih štiri, pet let naredil iz sveta.

Konzul je te potnike črtil tudi zato, ker je po njihovi panični želji, da čimprej odidejo, po razdraženosti spričo

nemarnosti, nerodnosti in nezaupljivosti Bosancev in po njihovi obupni nemoči v boju z deželo, prebivalci in razmerami lahko presodil, kam je zašel in v kakšni deželi zapravlja svoja najlepša leta.

Vsak tak neljub gost je bil Daville muka in nadloga; zdelo se mu je, da mu čepi na glavi in ga sramoti pred vsem Travnikom. Prizadeval si je na vse pretege, z denarjem, popuščanjem in prigovarjanjem, da ga čimprej pošlje iz Bosne, da ne bo gledal poosebljenja svoje usode in da se bo znebil priče svojih nezdod.

Tudi poprej so prihajali taki zablodeli popotniki, še nikoli pa jih ni bilo toliko in tako čudaških, sumljivih in malopridnih kakor to leto, ko se je začel pohod na Rusijo. Sreča, da Davne nikoli, niti v takih primerih ni zapustilo občutje za stvarnost in hladnokrvna, drzna prisebnost in brezobzirnost proti vsemu in vsakomur, s katero je reševal tudi najtežje primere.

Neko deževno majsko popoldne so pripotovali taki popotniki pred Veliki han. Takoj se je zbralo krdo otrok in čaršijskih brezposelnih. Iz plaht in ogrinjalk so se izhomotale tri osebe v evropski noši: prillikav gibčen možak, visoka kreпка ženska, našminkana in pobarvanih las kot igralka, in dvanaestletno dekletce. Vsa trojica je bila utrjena, srta od težke poti in dolge jeze, razkačena nase in na vse okrog sebe. Popiranj s tovorniki in handžijem ni bilo ne konca ne kraja. Rumenopoliti in črnolasi možic se je vrtel živo kot južnjak, vpil, ukazoval, psoval ženo in otroka. Nazadnje so bili njihovi zaboji le raztovorjeni in zloženi pred han. Nemirni možak je prijel debe-lušno dekletce pod pazduho, jo dvignil, posadil na najvišji zaboj in ji zabičal, naj sedi nepremično ko štor. Nato je šel iskat francoski konzulat.

(Se nadaljuje)

VENTURA GARCIA CALDERON

Kondorjevo maščevanje

Nikoli mi ni uspelo z brkami prebuditi spečega Indijanca, zato me je hotel v nekem peruanskem pristanišču te žalosne umetnije naučiti kapetan Gonzales, ki je nosil s seboj krasen korobač z zlatim držajem in s svinčeno kroglo za nameček na drugem koncu.

„Govedo zanikrno!“ se je na vse grlo zadržal kapetan in si pogladil donjuanske brke. „Takšni so vsi ti nepridipravi. Ukazal sem mu osedlati ob petih jutraj, pa si ga oglejte sedaj: sedem je že, pa še vedno spi kot zaklan! V Huarazu pa moram biti v dveh dneh.“

Rdečkožec je oblečen spal na prostem, pod glavo pa si je del staro sedlo. Ob prvem stiku s kapetanovo nogo se je sunkoma dvignil in se pričel pretegovati. Ne vem, kako nas gledajo Indijanci, ko po njih udrihamo z bičem. Ker se je menda nekoliko prepočasni prebujal v utrudljivo vsakdanjost, ga je kapetan oplazil s korobačem po sredi obraza. Oba z Indijancem sva se stresla: on zaradi krvi, ki mu je po licu kapljala, kakor solze, jaz pa zaradi svojih zakoreninjenih sentimentalnih predsodkov proti takemu ravnanju, ki sem se jih bil navzel kot izobraženec. Zgrabil sem prenapeteža za roko in preprečil, da ga ni znova počil.

„Krščendu!“ se je večkrat zapored krepko pridušil krvolok in me besno gledal. „Tako je treba ravnati s temi barbari. Vi tega pač še ne veste, doktor...“

Kapetan Gonzales me je imenoval z akademskim naslovom zato, ker je pač videl moje svetle škornje, novi poncho, ki ga še niso izdelali gorski vetrovi, ter meščansko mehkužnost. Prejšnjega večera, potem ko me je v revni pristaniški beznici pri kocki obral za pet srebrnikov, me je z očelovskim smehljajem povabil: „Kajne, doktorček, jutri pa jo bova skupaj mahnila proti Huarazu. Boste videli, kakšno zabavo bova imela z mojim lopovskim Indijancem, s tem cepcem, ki ima v vsaki bajti vsaj po eno priležnico. Lani je bil pri meni v službi, sedaj pa mi ga je moj prijatelj prefekt poslal kot slugo. Povem vam, bal se je tega falota!“

Dolgo sem moral občudovati večje stkana oblačila kapetanovega „falota“, ki je bil zlezal kar sam vase, da ga ni bilo več kot za kepo. Indijanci prav tako kot divje zveri težko prenesejo bič.

Mihail Zoščenko:

Zadnja neprijetnost

Dovolite, da vam povem zgodbo iz življenja pokojnikov.

Umrli je torej človek, mlad delavec, individualno neopažen v blesku naših dni. In kakor se pogosto dogaja, so se po njegovi smrti pričeli obširni razgovori: ah! koga smo izgubili; vzoren delavec; to vam je bil mož; kakšna žalost, prijatelji, ker smo ga izgubili!

Seveda je razumljivo, da nihče ni tako govoril, dokler je pokojnik še živel.

Skratka, v ustanovi, v kateri je pokojnik delal, so imeli po končanem delu sestanek in na tem sestanku so se spomnili različnih ginljivih epizod iz pokojnikovega življenja.

Nato je spregovoril sam direktor. Imel je veličasten govor in na koncu je celo iztisnil solzo.

Tedaj je nekdo iz množice zaklical, da bi bilo treba pogreb razkošneje organizirati, da bi se tudi drugi uslužbenci potrudili in si prislužili takšen pogreb.

Vsi so rekli, da je prav tako. In direktor je izjavil, da bo pogreb na državne stroške.

Nato se je dvignil še nekdo in izjavil, da je treba takšne pomembne ljudi sploh pokopavati z glasbo in ne molče prevažati po praznih ulicah.

V tem trenutku je vstal pokojnikov nečak, neki Kolesnikov, in si obrisal solze:

— Moj bog, koliko let sem živel s svojim stricem v skupnem stanovanju! Ne bom rekel, da sva se pogosto pretepala, vendar nisva živela v slogi, ker nisem vedel, kakšnega strica imam. Zdaj pa, ko mi o tem govorite, mi pada vsaka beseda kot razbeljeno železo na srce. Ah, zakaj nisem ustvaril svojemu stricu dostojnega življenja! Ne, še danes bom odšel v Zeleno ulico, kjer je, kolikor vem, najboljši pihalni orkester s šestimi trobentami in bobnom. Povabili bomo ta orkester, naj zaigra mojemu pokojnemu stricu nekaj posebnega.

In vsi so rekli: tako je, pokličite ta orkester! Skratka, čez dva dni je bil pogreb. Bilo je mnogo vencev in velika množica ljudi. Muzi-

Spet se je čez gosliniško dvorišče razlegel oficirjev glas: „Pa moj črni plašč, ti kanalja? Če se ne podvizaš, boš doživel nekaj nenavadnega.“

„Ga že nesem, gospodar!“ Indijanec je izginil v hlev iskat črni plašč, a nazaj ga ni bilo več. Preteklo je deset, dvajset minut, pol ure in tedaj je izbruhnil, podobno naraščajočemu hrupu orkestra, pravcati vihar najizbranejših psov. Bog in mati božja sta se mešala na kapetanovih ustnicah s sočnimi južnoameriškimi kletvicami kot ob mračnih obredih andskih čarovnic. Kljub temu kapetan Gonzales ni mogel najti v vsem pristanišču svojega sluge in nenadkriljivega vodiča, zato je napovedovaje nove kazni in strahote sam krenil na pot.

„Ne pridružite se kapetanu! Pravcati barbar je,“ mi je prišepnil krčmar. Zato se še nisem nameraval odpraviti, izgovarjajoč se na neke nakupe. Dve uri pozneje, ko sem zajahal svojo neprekosljivo brzono mulo, je prikobacal proti meni nekaj ovčji kožuh, iz zaprašene volne je pokukala razkuštrana glava in zamrmrala: „Gospodar, če želiš, grem s teboj...“

Česa sem si bolj želel kot tega! Pred menoj je bil namreč izgubljeni, kaznovani Indijanec. Že celo uro sem stikal po pristanišču za kakšnim vodičem, ki bi me vodil po slabih gorskih stezah in po potrebi tudi popravil najkrajšo pot med prepadi in skalami, ki jo kamniti plazovi ali deževje v nekaj trenutkih lahko uničijo.

Privolil sem, ne da bi ga povprašal, koliko bo za to zahteval. Indijanec mi je v spakedrani španščini pojasnil, da me bo čakal na koncu naselja. Ustavil sem se v neki koči in prosil za malo žagne pijače, da si privežem dušo, ko sem ga zagledal prihajati proti koči na sključenem konjiču, ki pa je bil pogumnejši od moje postavne mule. Brez govoričenja in barantanja me je vaški vodič povedel po bližnjicah in strminah; ko mi je pripeka izsušila drobovje, mi je podal vrč s chicho ali pa mi ponudil pečene koruze. Priznati moram, da si v obcestni krčmi nikdar ne bi znal tako mehko postlati ležišča iz poncha, plašča in sedla, kot mi je to napravil moj rdečkožec.

Drugega dne je bilo potovanje še bolj imenitno. Uslužen in ponižen kot vedno se je moj sopotnik kar prepogosto ustavljal na

vratih obcestnih koč, kot da v svoji mehki kečuanščini poizveduje za novicami. Indijanke, medtem ko so mi podajale chicho, so me pozorno gledale in zdelo se mi je, da sem v njihovih pogledih zasledil nepričakovano naklonjenost. Sicer pa — kdo bi uganil, kaj se dogaja v dušah teh ljudi? Nekajkrat se je proti svoji navadi razgovoril in mi v svojem otročjem jeziku jel pripovedovati zgodbe, ob katerih popotnike spreletava leden srh. Resnične zgodbe o popotnikih, ki so se zvrnili v brezno, ker se je z andskega pogorja nenadoma utrgala skala. „Tam doli, gospodar!“ In v razdrpanih globelih mi je v rečnem koritu kazal izprana okostja.

Potovanje me je pričelo nehoje prevzemati. Andsko pogorje je ob večerih podobno ogromnim sivim grobovom: iz vijoličastih, s puno poraslih reber so se dvigale megle kroli zasneženim vrhovom. Vzdlž ogromnih skal, ki so ležale ob poti kot razsuta vretenca gigantske hrbtnice, naju je v kamenje zasekana pot tik ob zevajočem prepadu kot v prastarih zgodbah vodila v nenavadno deželo. Toda Indijanec, ki je trepetal pod korobačem, je pokazal tu naravnost akrobatsko spretnost, ko se je mehko spuščal preko nevarnih mest in vodil mojo plašljivo mulo, ki je pogledovala proti prepadu in kazala vse znake, da bo zdaj zdaj zdrsnila s steze v globino. Ura takšnega potovanja spravi vsakogar ob živce; surovi veter, ki žvižga med pečinami, še pospešuje vrtoglavico. Kondorji, prijatelji gorskih vrhov, so krožili tako blizu, da mi je zrak, ki so jih vzvalovila njihova krila, božal lica. Od blizu so srepeli vame s svojimi zloveščimi očmi.

Prispela sva v ozko sotesko, od koder sem lahko sredi enolične rjavkasto-rdeče gorske verige nejasno videl rumenkasto planoto s proti nebu štrlečimi kaktusi.

„Malo počakaj, gospodar,“ je iznenada zabundal vodič in v trenutku izginil. Zaman sem ga čakal in že se me je začel lačevati nemir. Potipal sem revolver za pasom in glasno spodbujal neodločno mulo, ki je z ušesi, mahajočimi kakor dva praporčka, prisluskovala zavijanju vetra, ocenjevala nevarnost in se obnašala, kakor da jo drži smrt za vrat.

Izenada je v pogorju votlo zabobnelo: nekaj se je kotalilo z višine. Zdjaci je komaj petnajst metrov od mene priletela jata kondorjev v prečnem letu in obenem sem povsem jasno zagledal — kajti prišel sem do ovinka na stezi — temno gmofo, konja in človeka, kako je hrupno odskakovala po strmini, dvigala oblak prahu, se razbijala ob ostrih robovih skalovja in nazadnje okrvavila razpenjeno reko globo spodaj. Trd od groze sem čakal, medtem ko je med gorami šliri ali petkrat odjeknil odmev smrtnega padca. Nad razbitima truploma je kot obrnjen složec, podoben ljaku tornada, zakrožila jata rjavkastih krlj.

Še bolj sključen kot sicer, s pritajenim korakom divjega zajca se je pojavil moj vodič, zgrabil mulo za povodec in šepetaje zatarnal: „Gospodar, ali si videl kapetana?“

Kapetana! Zaprepaščen sem buljil v vodiča, čigar zagonetni pogled je počival na meni, čakajoč, kako bom sprejel to novico. Ker sem ga potem zasul s kopico vprašanj, mi je v svoji zmešani govorici pojasnjeval, da včasih nesramni kondorji s krilom udarjajo v ramo popotnika in ga zrinesejo v prepad. Potnik je ob ravnotežje in se skotali v brezno. To je doletelo tudi kapetana Gonzalesa. „Ubogi revež, ay, ay, ay!“ je zatarnal, se prekrizal in si snel širokokrajni sombrero iz klobučevine, kot bi me hotel prepričati o resničnosti svoje izpovedi. Kot čarovnik je zamahovaje z rokama posnemal plahutanje kondorjev, ko so se spodaj že trgali za trupli.

Nič več nisem silil vicer z vprašanji, kajti to so skrivnosti moje domovine, ki jih njegovi rojaki le neradi izdajajo belcem. Kdo ve, morda je med Indijanci in kondorji sklenjen tajen sporazum, zaradi katerega se kondorji maščujejo nad nami, belimi vsiljivci, za te krivice, storjene indijanskemu rodu. Vsekakor pa sem ob tem nedosegljivem vodiču, ki me je zapustil ob vhodu v Huaraz ter odklonil vsakršno nagrado, za nameček pa mi še poljubil obe roki, spoznal, da je včasih nespametno z bičem v roki dražiti vase zaprte zavojevane andske Indijance.

Reiner Kunze:

Slavček

Kritiki so počivali. Popred so zasedali. Pred večerjo je govoril še en delegat; trezno in preprosto, s pravo ljubeznijo do poezije.

In sedaj so počivali. Stirje so sedeli na klopi v parku, ki je bil ves podivjan in drevesa so bila obrasla z bršljanom. Med vejami je bilo v daljavi videti dimnik, iz katerega se je kadilo.

Nekje je zapel slavček.

Kritiki so prisluhnili.

»Rad bi vedel, keje sedi,« je rekel prvi.

»Pravzaprav je to res smešno. Ti si človek in on je ptič, pa mu nič ne moreš. Kadar poje, poje in kadar molči, molči.«

Kritiki so prisluhnili.

»Le kako more tako droben ptiček tako glasno peti,« je rekel drugi.

»Ga pa razcesiraj!« mu je smehljaje odvrnil prvi.

»Bilo bi zanimivo!«

»Z zoološkega vidika,« je menil tretji, ki je komaj postal gođen, pa je že imel pseudonim.

»Z zoološkega vidika morda res interesantno, drugače pa dolgočasno. Hm, slavček! Čas romantike je že mimo. Tamle se kadi iz dimnika, velika kolesa se vrte in stroji buče... Tukaj pa poje — slavček. Ne, danes ni več mogoče tako peti.«

»In zdaj vi ne rečete ničesar?« je četrtri vprašal prvega, ki je s komolci na kolena oprt sedel in nekaj premišljeval.

»Jaz?« je dejal in skomignil z rameni. »No, ker tako lepo poje.«

Bil je delavec iz tovarne.

ZA DOBRO VOLJO

OPOROKA

Angleški kirurg lord Lister je moral sredi noči k nekemu bogatemu bolniku. Po pregledu je dejal:

»Ali ste že napravili testament?«

Bolnik je prebledel in zastokal:

»Ali res mislite, gospod doktor?«

»Tako pokličite notarja in oba vaša sinova!«

»Ali mislite, da je z mano res tako slabo?«

»Ne, ampak ne bi bil rad edini tepec, ki je moral zaradi vas sredi noči iz postelje!«

OD NJE JE ODVISNO

Nemški kirurg Langenbeck je razdelil ljudi v dve veliki skupini: tiste, ki operirajo, in tiste, ki so operirani. Nekoč ga je obiskala prikupna dama, ki naj bi jo operiral nekoliko nad kolenom. Vendar jo je skrbelo, če bo brazgotina ostala vidna.

»To pa je odvisno od vas,« ji je odgovoril kirurg.

KDO UGANE

Bakteriologa Roberta Kocha je obiskal mlad zdravnik. Znanstvenik je imel na bencinskem kuhalniku dobro pokrit lonec, v katerem se je nekaj kuhalo.

»Uganite, kaj se kuha v loncu,« je dejal profesor.

»Oblaste bakterije!«

»Ne.«

»Streptokoki.«

»Ne.«

»Spirohete.«

»Ne.«

»Potem pa si ne morem misliti, kaj bi lahko bilo.«

»Klobase, moj ljubi, klobase.«

VOLTAIRE O ZDRAVNIKI

»Dajejo zdravila, ki jih ne poznajo, v telesa, ki jih tudi zelo slabo poznajo!«

KO SAM ZMORE

Odgovor zdravnika na vprašanje, kdaj lahko pričnejo mladi ljudje kaditi, se glasi:

»Takat ko si cigarete lahko sami plačajo.«

TREZNOST

Ob pozni uri nekdo nagovori policaja:

»Oprostite, ali to ni hiša številka 5?«

»Ne, marveč 55.«

»Hvala potem sem še trezen.«

PAMETNE SANJE

»Gospodična Mija, ponoči se mi je sanjalo,

da sem vas prosil za roko. Kaj na to pomeni?«

»Da ste ponoči pametnejši kot podnevi.«

78. Dunajski mednarodni velesejem

od 8. do 15. septembra 1963

TEKSTILIJE IN MODA — Salon krzna — Luksuzni artikli — Umetna obrt — Igrače — Razstava športnega orodja — Modna razstava Posebna razstava: »Vse za dojenčka«

KOLEKTIVNE RAZSTAVE INŠTITUTOV ZA GOSPODARSKO POSPEŠEVANJE NIŽJE AVSTRIJSKE IN TIROLSKE

TEHNIKA — INDUSTRIJA — OBRT — Stroji — Naprave — Orodje — Gradbeni material — Umetno blago — Razstava embalaže Tehnika v gospodinjstvu

Posebna razstava »Trgovina v službi ljudstva«

KMETIJSTVO — Posebna razstava »Boljše sadje«
Razstava kmetijskih strojev s predvajanjem
Semenje
Ekspozitna razstava plemenske in porabne živine
Poučna razstava perutnine
Živila in posladila
Vinska poskušnja

URADNE KOLEKTIVNE RAZSTAVE 16 DRŽAV IZ EVROPE IN PREKOMORSTVA

Obiščite 14.000 m² veliko Jubilejno halo na razstavišču!

Obe sejamski napravi — sejemska palača in sejamsko razstavišče — sta dnevno odprti od 9. do 18. ure, vinska poskušnja in sejem živil pa do 20. ure.

Znižane vozne cene za zunanje obiskovalce sejma na železniških in avtobusnih linijah. Sejemske izkaznice pri deželnih in okrajnih kmetijskih zbornicah (z izjemo Tirolske in Predarlške) ter pri vseh posebej označenih prodajalnicah (potovalnih uradih itd.).

Erleichtert die Grunddüngung Hilft der Saat gut über den Winter

Grundkorn 5-15-20
ist der Herbstvölliger
für Wintergetreide,
Winterzwischenfrüchte
und Wintererbsen.

Grundkorn 5-15-20
bietet viele Vorteile:
• geringere Transportkosten
• weniger Streuarbeit
• kein Stauben
• 3 Nährstoffe in einem Korn
• ausgeglichener Stickstoffhaushalt
bei Stroheinackung

Grundkorn

Österreichische Stickstoffwerke AG.
Beratungsdienst
Linz, St. Peter 224

5-15-20 gekörnt

RADIO CELOVEC I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Za gospodinjstvo — 13.00 Pestro mešano — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 16.55 Kulturne vesti — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa.

Sobota, 24. 8.: 8.05 Naš hitni vrt — 8.15 Orkestrski koncert — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 »Mali brat«, roman — 15.45 Knjižni količek — 16.00 Iz vseh dolin zveni — 16.30 Pogovor z gostom — 17.00 Popoldanski koncert — 19.20 Mešano za vas — 20.30 Iz Solnograda: Orkestrski koncert.

Nedelja, 25. 8.: 7.00 Majhen jutranji koncert — 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Zabavna glasba — 11.00 Dunajski zbirnik v zelenem — 13.00 Iz francoskih oper — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba ob petih — 19.45 Godba na pihala — 20.10 Veseloliga — 21.15 Na lep modri Donavi.

Ponedeljek, 26. 8.: 8.15 Orkestrski koncert — 13.05 Opoldanski koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.55 Koroški knjižni količek — 17.00 Popoldanski koncert — 18.25 Za vas! Za vse! — 18.35 Oddaja za mladino — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.30 Staroavstrijska slikanica.

Torek, 27. 8.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Majhen jutranji koncert — 14.45 Ljudstvo in domovina — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Komorna glasba — 16.00 Glasba zate — 17.00 Na obisku na Koroškem — 18.15 Iz prve roke — 18.25 Če mene vprašate — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.15 XY ve vse — 20.15 »Nova cesta«, ljudska slušna igra — 21.40 Čisto rahlo zveni glasba.

Sreda, 28. 8.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Vesele počitnice — 15.15 Ljudske pesmi in plesi iz Lothringena — 15.45 Predstavljamo vam — 16.00 Glasba zate — 17.00 Popoldanski koncert — 18.15 Pomoč vsakda potrebuje — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Iz Solnograda: Orkestrski koncert.

Četrtek, 29. 8.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.45 Ura pesmi — 15.15 Posebej za vas — 15.45 Ljudske pesmi — 16.00 Glasba zate — 17.00 Popoldanski koncert — 18.05 Kmečka oddaja — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 21.00 Ljudske pesmi.

Petek, 30. 8.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Glasba zate — 17.00 V gosteh na Koroškem — 18.00 Pri koroških godbah na pihala — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Iz Solnograda: Večer pesmi.

II. PROGRAM

Sobota, 24. 8.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.30 Svet je pisan in okrogel — 9.45 Zabavni zvoki — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Ljudske pesmi — 13.20 Odmev iz Avstrije — 13.55 Agrarna politika — 14.00 Glasbeni spomini — 16.00 Za delovno ženo — 16.30 Ritmi in melodije — 18.00 Ritmična zabavna glasba — 19.35 Obiščite nas vendar enkrat — 20.00 Majhna večerna melodija — 21.00 Strauss vam igra.

Nedelja, 25. 8.: 7.05 Godba na pihala — 8.05 Glasbena mešanica — 10.00 Dobrodošli v Avstriji — 10.20 Glasbena mešanica — 11.00 Iz Solnograda: Matineja — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Hitri prsti — 15.00 Med genijem in obrtjo — 17.05 Tuji časopisi za konec tedna — 18.00 Melodije avstrijskih komponistov — 19.10 Teden dni svetlovnih dogajanj — 19.30 Iz Solnograda: Solistična ura — 21.15 V tem ljubem poletnem času.

Ponedeljek, 26. 8.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Zapolmo eno — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.25 Sodobni avstrijski komponisti — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Otroška ura — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Dobro razpoloženi — 19.30 Strup v vodi — 20.30 Pisan šopek melodij — 21.00 Iz Solnograda: Serenada.

Torek, 27. 8.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Ljudske viže — 13.20 Teden pri Združenih

RADIO PROGRAM

narodnih — 13.30 Znaní orkestri — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.30 Zivljenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 18.00 Od plošč do plošč — 19.30 Glasba Nica Dostala — 20.00 Robert Stolz dirigira — 21.00 Sanjati, vedno sanjati — 21.30 Lahko govorimo o tem.

Sreda, 28. 8.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.30 Romanšljna glasba — 17.40 Lepa pesem — 18.00 Od popevke do popevke — 19.30 Vam v veselje — 21.10 Seine — Donava.

Četrtek, 29. 8.: 8.10 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Komorna glasba — 14.15 Znaní orkestri — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Dobro razpoloženi — 19.30 Solnograška cerkvena glasba iz časa Mozarta — 21.30 Majhen koncert.

Petek, 30. 8.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Otroška ura — 16.30 Koncertna ura — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Od plošč do plošč — 19.30 »Lepolica iz Samosa«, komedija — 21.00 Mi in gore — 21.25 Zabavna glasba.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.14, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.
Oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m
UKV frekvence 96,5 — 92,9 — 94,1 — 88,5 — 97,9 MHz
Dnevne oddaje: 4.00 Dobro jutro — 10.55 Vsak dan

nova popevka — 11.00 Oddaja za voznike in potnike motornih vozil — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Domači napravi za prijetno opoldne — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 14.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 24. 8.: 8.35 Majhni zabavni ansambli — 10.15 Zabavni vokalni ansambli — 12.05 Zabavna glasba — 12.25 Domači napravi za prijetno opoldne — 13.30 Plošča za ploščo — 14.05 Znameniti operni pevci — 14.35 Voščila — 15.15 Zabavna glasba — 17.50 Hammond orgle v ritmu — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Z domačih gor — 18.27 Pri štirih violinistih — 18.45 Novo v znanosti — 20.00 Po domače... — 21.00 Za konec tedna — ples.

Nedelja, 25. 8.: 8.00 Mladinska radijska igra — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši... — 10.30 Pisano nedeljsko glasbeno dopolnje — 11.50 Tisoč pisanih taktov — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Kon-

cert pri vas doma — 14.15 Operne melodije — 15.15 Pojačane strune — 20.00 Pod lipo zeleno — 20.50 Šport — 21.00 Popolavanje velikih skladateljev.

Ponedeljek, 26. 8.: 8.05 Poj, smeji se, sanjaj — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.10 Glasbena oddaja za otroke — 9.25 Narodne pesmi jugoslovanskih narodov — 12.05 Zabavna glasba — 12.25 Domači napravi za prijetno opoldne — 13.30 Popevke in lepe melodije — 14.05 Morda si želite to poslušati? — 15.40 Literarni sprehod — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Pisana paleta — 18.45 Na mednarodnih križpoljih — 20.00 Melodije za predvečer — 21.05 Koncert Beograjske filharmonije.

Torek, 27. 8.: 8.05 Iz oper mojstrov klasike — 8.35 Vedri ritmi — 9.10 Majstri simfonije — 10.15 Operne melodije — 12.05 Zabavna glasba — 12.25 Domači napravi za prijetno opoldne — 12.40 Pesmi jugoslovanskih narodov — 13.30 Ruska, češka in madžarska zabavna glasba — 14.35 Voščila — 15.15 Zabavna glasba — 15.30 V torku na svidenje — 17.05 Koncert po željah — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Planinska oddaja — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 Radijska igra: Minuta

TELEVIZIJA

Sobota, 24. 8.: 19.00 »Počasen valček«, igra — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Poročila — 19.40 Oknar — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Trst, mesto na Jadranu — 20.15 »Bingo-Bingo« — 21.45 Poročila.

Nedelja, 25. 8.: 17.00 Za otroke od 11 let: Svet mladine — 17.30 »Fury«, zgodba konja — 17.55 Za filateliste — 18.25 Pogled v deželo — 19. Sedem dni svetovnih dogajanj — 19.20 Zanimala vas bo — 20.00 Poročila — 20.15 »Vrtnar iz Toulousea«, igra — 21.45 Poročila.

Ponedeljek, 26. 8.: 19.00 Šport — 19.30 Poročila — 19.45 Čas v sliki — 20.00 »Lepa dogodivščina«, komedija — 21.35 Poročila.

Torek, 27. 8.: 19.00 »Nujni razgovor«, igra — 19.30 Poročila — 19.40 Oknar — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Enaindvajset — 20.45 Izbrana islamska umetnost — 21.00 »Sančni mrk« — 23.00 Poročila.

Sreda, 28. 8.: 17.00 Za otroke od 11 let — 17.25 Sportni ABC — 17.55 »Fury«, zgodba konja — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Poročila — 19.40 Oknar — 20.00 Televizijsko sodišče — 21.00 Poročila.

Četrtek, 29. 8.: 19.00 Leteča policija ISAR 12 — 19.30 Poročila — 19.40 Oknar — 19.45 Čas v sliki — 20.00 »Svetloba in senca« — 20.50 Šah smrti — 21.45 Poročila.

Petek, 30. 8.: 19.00 Trg ob koncu tedna — 19.30 Poročila — 19.40 Oknar — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Televizijsko sodišče — 21.30 Poročila.

pred dvanajsto — 20.54 Serenadni večer — 21.35 Zabavni vrtiljak.

Sreda, 28. 8.: 8.05 Opera in balet — 8.55 Otroške razglednice — 9.10 Glasbena oddaja za cicibane — 9.25 Popevke se vrstijo — 10.15 Bosanska umelna glasba — 10.30 Človek in zdravje — 10.40 Narodne pesmi iz Sovjetske zveze — 12.05 Zabavna glasba — 12.25 Domači napravi za prijetno opoldne — 13.30 Pojo italijanski operni pevci — 14.05 Vesele počitnice — 14.35 Glasba za odih — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Amaterji pred mikrofonom — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Promenadni koncert — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Za odih sredi tedna — 21.00 Ljubzen in zloba — 22.15 Zaplešite z nami.

Četrtek, 29. 8.: 8.05 Popularen spored sindikalnega simfoničnega orkestra — 9.10 Vesele počitnice — 9.35 Plesni ansambel naše radijske postaje — 10.15 Operni spored — 12.05 Zabavna glasba — 12.25 Domači napravi za prijetno opoldne — 12.45 Sovjetski basisti v pesmih Musorgskega — 13.30 Za razvedrilo in odih — 14.05 Iz oper slovenskih avtorjev — 14.35 Voščila — 15.15 Zabavna glasba — 17.05 Novosti iz studia — 17.40 Zabavna glasba — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Turistična oddaja — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Lepe melodije — 21.00 Literarni večer.

Petek, 30. 8.: 8.05 Pri novoakordovcih — 8.30 Zabavni orkestri — 9.25 Petkov dopoldanski koncert — 10.15 Plošča za ploščo — 12.05 Zabavna glasba — 12.25 Domači napravi za prijetno opoldne — 12.45 Poje Koroški akademski orkester — 13.30 Odmevi iz Mediterana — 14.05 Ritmi Latinske Amerike — 15.15 Napolki za turiste — 15.20 Zabavna glasba — 15.40 Zbori dveh lipavcev — 17.05 Dragulj iz oper — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Pisana ruleta — 18.45 Iz naših kolektivov — 20.00 Zabavni orkester RTV Beograd — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.30 Griegovi večeri — 21.00 Klavir in godala — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

Iščemo prvovrstnega kuharja ali kuharico za imenitno gosposko hišo (Švica). Nudimo: zelo visoko plačo in prijetno stalno službo. Priporočila ter spricevala in sliko pošljite pod označbo »Švica« na upravo lista.

Za večjo hišo v Montreux/Svica iščemo kuharico s prvovrstnimi priporočili. Poudarimo s sliko pod označbo »Gerling« na upravo lista.

Iščemo za Švico (St. Gallen) spretno živilje po možnosti z dobrim predznanjem. Priučitev mogoča. Smo moderna oblačilna tovarna s petdnevnim delovnim tednom in lastno hišo za svoje nameščence. Dobra plača. Povrnitev potnih stroškov. Starost 18 do največ 38 let. Prošnje je treba poslati na: W. Kriesemer & Co. A. G. Wassergasse 23, St. Gallen (Schweiz)

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Valikovec. Uredništvo in uprava: Celovec - Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Poločnik. — Tiska založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec - Klagenfurt 2, Postfach 124.

Ta teden vam priporočamo:

Za potovanje v sosedno Jugoslavijo

- AVTO ATLAS JUGOSLAVIJE, 27 kart, 60 str. br. 56 šil.
- AVTO KARTA JUGOSLAVIJE, z mednarodnimi prometnimi znaki 14 šil.
- TURISTIČNA KARTA jugoslovanske obale Jadrana, s seznamom in opisom krajev 21 šil.
- LJUBLJANA, načrt mesta s seznamom ulic in važnimi naslovi 28 šil.
- POHORJE, geografski zemljevid Dravske, Mislinjske, Šaleške in Mežiške doline (na platnu) 21 šil.

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse